

വിചിത്രവിപിനം.

പി. കെ നാരായണപിള്ള, എം.എ.

വിചിത്രവിവിനം.

ഗ്രന്ഥകർത്താ,

പി. കെ. നാരായണപിള്ള എം. എ.
(ആർട്ട്സ് കാളേജ്, തിരുവനന്തപുരം)

എസ്. പി. ബുക്കഡിപ്പോ,

കൊല്ലം.

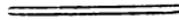
1112.

വില അണ 8.

നോമ്പരിച്ചു കാപ്പി—500

സുവർണ്ണപ്രകാശിനി പ്രസ്സ്—കൊല്ലം.

സ മ ര് ച ു ണ െ .

എന്റെ വന്ദ്യപിതാവിന്റെ പാവനപാദങ്ങളിൽ

ഇ ു കൃ തി ഭ ു സ്സ ഹ റ െ ര പ ു ര ു സ്സ ര െ

സമർപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

മുഖവുര .

ഷേക്സ്പിയർമഹാകവിയുടെ “മിഡ്സമ്മർ നൈറ്റ്സ് ഡ്രീം” (Midsummer Night’s Dream) എന്ന പ്രസിദ്ധനാടകത്തിന്റെ ഒരു ഏകദേശവിവർത്തനമാണ് “വിചിത്രവിചിത്ര”മെന്ന ഈ കൃതി. വിവർത്തനം കേരളീയരുടെ രചിച്ച് അനുരൂപമായിരിക്കണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശ്യം നിമിത്തം അവിടവിടെ ഞാൻ ചില സ്വാതന്ത്ര്യം പ്രയോഗിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു സമ്മതിച്ചുകൊള്ളുന്നു. കവിപുംഗവനായ ഷേക്സ്പിയറുടെ കാവ്യസൗഷ്ഠ്യവും ആസ്വദിക്കുന്നതിന് ഈ കൃതി കേരളീയർക്ക് അല്പമായെങ്കിലും ഉപകാരപ്രദമാകുമെങ്കിൽ ഞാൻ കൃതാർത്ഥനായി.

തിരുവനന്തപുരം. }
5—1—1112. }

ഗ്രന്ഥകർതാ.

ആ മുഖം

മംഗളപത്മസാഹിത്യം ചരിത്രസംബലങ്ങളുമായ ചില നാടകങ്ങളാണ് വിശ്വവിശ്രുതനായ ഷേക്സ്പിയർ മഹാകവിയുടെ ആദിതൃതികൾ. ഇവയിൽ മംഗളപത്മസാഹിത്യമായ കൃതികളുടെ കൂട്ടത്തിൽ “മിഡ്സമ്മർ നൈറ്റ്സ് ഡ്രീം” (Midsummer Night's Dream) എന്ന നാടകം പലതുകൊണ്ടും പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്നതാണ്. മഹാകവിയുടെ കാവ്യലോകത്തിലെ പ്രഥമസൃഷ്ടികളിൽ പ്രാധാന്യമേറിയ ഈ കൃതിയുടെ രചനാകാലത്തെപ്പറ്റി നിരൂപകന്മാരുടെ ഇടയ്ക്കു ധാരാളം അഭിപ്രായവ്യത്യാസങ്ങൾ കാണുന്നുണ്ട്. ആദ്യത്തെപ്പും ബാഹ്യമായ പല പ്രമാണങ്ങളേയും ആധാരമാക്കി Henry Cuninghame എന്ന നിരൂപകൻ, ഈ നാടകത്തിന്റെ നിർമ്മാണകാലം ഏതാണ്ട് 1594-നും 1596-നും മദ്ധ്യേ ആയിരിക്കണമെന്ന് അഭ്യൂഹിച്ചിരിക്കുന്നു.

കഥാവസ്തു

‘മിഡ്സമ്മർ നൈറ്റ്സ് ഡ്രീം’ കഥാവസ്തു ഷേക്സ്പിയറുടെ കല്പനാസന്താനമാണെന്നു പറയാവുന്നതല്ല. എന്നാൽ ഒരു പ്രത്യേകകൃതിയിൽ നിന്നും ഈ ഇതിവൃത്തം കടമെടുത്തു എന്നു പറയുന്നതും വിഷമമാണ്. നാടോടികളായ കെട്ടുകഥകളും, ഭൂതചിശ്വാചാദികളെ പുരസ്കരിച്ചുള്ള വൃത്താന്തങ്ങളും അടങ്ങിയിരിക്കുന്ന പല ഗ്രന്ഥങ്ങൾ വായിച്ചു അവയിൽ നിന്നും ഓരോ അംശങ്ങൾ

എടുത്തു, വേണ്ടവിധം പരിഷ്കരിച്ചു, ഷേക്സ്പിയർ ഇപ്രകാരം ഒരു പ്രസിദ്ധതം സൃഷ്ടിച്ചിരിക്കണമെന്നാണ് പണ്ഡിതന്മാരുടെ അഭിലാഷം. ഇങ്ങനെ പലേടത്തുനിന്നും ഓരോരോ അംശങ്ങളെടുത്തു ഈ മനോഹരമായ രീതിയിൽ അവയെ സംഹിതപ്പെടുത്തിൽ അന്തർഭവിച്ചിരിക്കുന്ന ഭാവനാശക്തിയും ബുദ്ധിവൈഭവവും സീമാതീതമെന്നു പറയേണ്ടതുണ്ട്.

ഈ കൃതിയിലെ കഥാവസ്തുവിൽ മൂന്നു വിഭാഗങ്ങൾ സ്പഷ്ടമായിക്കാണാവുന്നതാണ്. 1. പ്രേമാകുലരായ നായകന്മാരും നായികമാരും 2. സൂക്ഷ്മശരീരികളും എന്താൽ മനുഷ്യസ്വഭാവമുള്ളവരുമായ ചില അചൗകികജീവികൾ 3. നിത്യവൃത്തിക്കുവേണ്ടി വ്യവസായശാലകളിൽ പണിയെടുക്കുന്ന കൂലിവേലക്കാർ. ഈ മൂന്നുകൂട്ടരേയും കൂട്ടിയിണക്കി ശ്രംഗാരം, അത്ഭുതം, ഫലിതം എന്നീ രസങ്ങൾക്കു അധാരമായിരിക്കുന്ന ഒരു പ്രതിപാദ്യം രൂപവത്കരിക്കുന്നതിനു ഷേക്സ്പിയറോടപ്പാലെ കലാപ്രവീണനായ ഒരു കവിക്ക് മാത്രമേ സാധിക്കയുള്ളൂ.

പ്രേമത്തിന്റെ തകിടം മറിച്ചിലാണ് ഈ കൃതിയിലെ പ്രധാനവിഷയം. ഇതിൽ കാണുന്ന പ്രേമവിക്ഷേപത്തിനു ഏകകാരണമായിട്ടുള്ളതു് പ്രണയപ്രസൂനത്തിന്റെ അപ്രമേയശക്തിയാണ്. കാമദേവന്റെ ബാണസ്തർശമാണ് ഈ കുസുമത്തിനു പ്രേമോദ്ദീപകശക്തി പ്രദാനം ചെയ്തെന്നുള്ളതു് കിന്നരായിപനായ കാബറോണിന്റെ വാക്കിൽ നിന്നും നമുക്കു മനസ്സിലാക്കാം. അമാനുഷശക്തിനിമിത്തം നായികനായകന്മാരുടെപ്രേമത്തിനു വിക്ഷേപം സം

ഭവിക്കുന്നതായി ഭാരതീയനാടകങ്ങളിൽ ചിലപ്പോൾ കാണാൻ കഴിയും. ശാകന്തളത്തിൽ ദുഷ്ടിഷ്ണന്റെ ശക്തിയോടൊപ്പം പ്രേമം തിരോഹിതമായിത്തീരുന്നതു വാസാവിന്റെ ശോചനീയനിയമമാണെന്നുള്ളതു പ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. ഇപ്രകാരം ഭാരതീയകവികൾ ഒരു അമാനുഷ ശക്തികൊണ്ടു് അനുരാഗഗതിയെ നിരോധിക്കുന്നതു, നായകൻ അവിശ്വാസിയായെന്നുള്ള അപകടം വരാതിരിക്കുവാൻ വേണ്ടിയാണ്. “മിഡ്സമ്മർ നൈറ്റ്” സ്ത്രീമിത്” കാണുന്ന പ്രണയചഞ്ചല്യം യഥാർത്ഥമായിരുന്നെങ്കിൽ ഭാരതീയദൃഷ്ടിയാ അതു വിരസമായിത്തീരുവാൻ ഇടയുണ്ടു്. എന്നാൽ ആ കൃതിയിൽ കാണുന്ന രാഗത്തിന്റെ ഉദയാസ്തമയങ്ങൾ ചെറു ഭ്രാന്തകമാണെന്നുള്ളതു രസഭംഗദോഷത്തെ പരിഹരിക്കുന്നുണ്ടു്.

കഥാവസ്തു, കഥാപാത്രം, അവസ്ഥാവിശേഷം, എന്നിവയിൽ ഒന്നിനെ പ്രധാനമായി ആസ്പദമാക്കിയാണ് നാടകങ്ങൾ സാധാരണ നിർമ്മിക്കാറുള്ളതു്. പ്രകൃതകൃതികളെല്ലാം, കഥാവസ്തുവിനേയും, കഥാപാത്രങ്ങളേയും അപേക്ഷിച്ചു കഥാനീകാമൃദന്മാരുടെ പ്രേമവിവശമായ അവസ്ഥാവിശേഷമാണു കൂടുതൽ ആലംബമായിത്തീർന്നിട്ടുള്ളതു്. ഡെമിററിയിസ് തുടങ്ങിയവരുടെ പ്രേമത്തിനു വ്യാകുലീഭാവം വരുന്നതും, അതു് ഉൾക്കടമാകുന്നതും അവസാനത്തിൽ, കലങ്ങിയ ഹൃദം തെളിയുന്നതുപോലെ എല്ലാമംഗളമായി കലാരിക്കുന്നതും ഒരു സന്ദർഭവിശേഷം മാത്രമാണെന്നുള്ളതു വ്യക്തമാണല്ലോ.

ലിസാൻഡർ, ഹെർമിയ, ഡെമിററിയിസ്, ഹെലിന എന്നിവർ വിപിനലഭ്യദേശത്തു വന്നുചേരുന്ന അവ

സരത്തിൽ ലിസാൻഡറും ഡെമിററിയിസ്സും ഫെർമിയായേ പ്രണയിക്കുന്നതായി നാം കാണുന്നു. അനന്തരം ലിസാൻഡറും ഡെമിററിയിസ്സും പ്രണയപ്രസൂനാസത്തിന്റെ മായാശക്തിക്ക് വിധേയരായി അവരുടെ പ്രേമത്തിന് ഹെമിനയെ ലക്ഷ്യമാക്കുന്നു. ഈ അവസരത്തിൽ ഹെമിനയെ സ്നേഹിക്കുന്നതിലുള്ള മാത്സര്യം നിമിത്തം ഡെമിററിയിസ്സും ലിസാൻഡറും പരസ്പരമായി സംസാരിക്കുന്നു. ഇതിനു സദൃശമായി അടുത്തകുഴപ്പത്തിൽ ഹെമിനയും ഫെർമിയായും പരസ്പരം രോഷഭാവത്തോടു സംഭാഷണം ചെയ്യുന്നു. ഈ രീതിയിൽ കഥാസംവാദനയ്ക്ക് ഒരു സാദൃശ്യസൗഷ്ഠ്യം (Symmetry) കാണാവുന്നതാണ്.

ഒരു കാമിജനചക്രം മനസ്സിൽ സംഭാവനചെയ്തുകൊണ്ടായിരിക്കണം, ലിസാൻഡർക്ക് ഹെമിനയിൽ പ്രേമമുളവാകുന്ന രംഗം ഷേക്സ്പിയർ ചിത്രീകരിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഡെമിററിയിസ്സിനോടു ഹെമിന, ഹെമിനയോടു ലിസാൻഡർ, ലിസാൻഡറോടു ഫെർമിയ, ഫെർമിയയോടു ഡെമിററിയിസ് എന്നിങ്ങനെ പ്രേമാത്മനം ചെയ്യുന്ന ഒരു കാമുകീകാമുകന്മാരുടെ ചക്രം കലാനിപുണമായ ഒരു ഹൃദയത്തിനു മാത്രമേ സംഭാവന ചെയ്യുവാൻ സാധിക്കയുള്ളൂ.

പലവിധത്തിലും രമണീയമായിരിക്കുന്ന ഈ കഥാവസ്തുവിന്റെ ഗുഹ്വനവിഷയത്തിൽ കവിക്ക് ചില പ്രമാണങ്ങൾ വന്നുപോയിട്ടുണ്ടെന്നു പറയാതെ തരമില്ല. ഈജ്യൂസ് തന്റെ പുത്രിയായ ഫെർമിയായേയും അവളുടെ കാമുകനായ ലിസാൻഡറേയും പറ്റി തീസ്യൂസിടനോടു പരാതി പറഞ്ഞതിന്റെ ശേഷം അവരെ രണ്ടുപേരെയും ഒരു സ്ഥ

ലത്തു് സൈ പരമായിരുന്നു സംഭാഷണം ചെയ്യുന്നതിനു് അനുചരിച്ചു കാണുന്നതു കഥാമാടനയിൽ പററിയ ഒരു അനുചരിച്ചുമായി ഗണിക്കാവുന്നതാണു്. അതുപോലെതന്നെ, ഡെമിററ്റിയസ്സിനെ ഫെർമിയായുടെ പദ്ധായനവൃത്താന്തം ധരിപ്പിക്കുന്നതു തനിക്ക് അനിഷ്ടത്തിനു് ഇടയാകുമെന്നറിഞ്ഞിട്ടും ഫെലിന അപ്രകാരം ചെയ്യുന്നതും ന്യായമാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഇങ്ങനെ ചില ന്യൂനതകൾ കഥാഗ്രന്ഥനത്തിൽ സ്പഷ്ടമായി കാണുവാൻ സാധിക്കുമെങ്കിലും അതിന്റെ രാമണീമകത്തിൽ ഈ ഭാഷം ലയിച്ചു പോകുന്നു.

കഥാപാത്രങ്ങൾ.

തീസ്യസു് ഗ്രീക്ക് സാഹിത്യത്തിൽ പ്രസിദ്ധനായ ഒരു കഥാനായകനാണു്. എന്നാൽ ഇംഗ്ലീഷ്കാരനായ ഒരു പ്രളിപിനെപ്പോലെയാണു് അദ്ദേഹത്തെ ഷേക്സ്പിയർ ചിത്രീകരിച്ചിരിക്കുന്നതു്. പിതൃശാസനത്തെ ലംഘിക്കുന്നതിനായി ഒരുങ്ങിയ ഫെർമിയായെ സ്നേഹപുരസ്സരം ഉപദേശിക്കുന്ന ഭാഗം തീസ്യസിന്റെ പ്രജാരഞ്ജനതാല്പര്യത്തേയും ദയാലുതപത്തേയും സ്പഷ്ടമാക്കുന്നുണ്ടു്. ജനങ്ങൾക്കു രജിപ്പിക്കുന്നതിനു് സമുത്സുകനായിരുന്നു എങ്കിലും നിയമത്തെ അനാദരിക്കുവാൻ അദ്ദേഹം വിമുഖനായിരുന്നു. അമ്മന്റെ ഇച്ഛയനുസരിച്ചു ഡെമിററ്റിയസ്സിനെ വിവാഹം ചെയ്യാത്തപക്ഷം നിയമാനുസൃതമായ ശിക്ഷയ്ക്കു് ഫെർമിയ പാത്രീഭൂതയാകുമെന്നു തീസ്യസു് തീർത്തു പറയുന്നതുതന്നെ ഇതിനു തക്കതായ തെളിവാണു്. മൃഗയാചിനോദത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്ന അഭിനിവേ

ശവും സാമത്രിയും അന്യാഭൂതമായിരുന്നു. തന്റെ പ്രണയിനിയായ ഹിപ്പോളിറ്റായെ പ്രീണിപ്പിക്കുന്ന വിഷയത്തിലും തീസ്യൂസ് ഏറ്റവും നിപുണനായിരുന്നു എന്നുള്ളതു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംഭാഷണത്തിൽ നിന്നുതന്നെ വ്യക്തമാണു്. ലൗകികവൃത്തിയെക്കുറിച്ചു് അദ്ദേഹത്തിനുള്ള അഭിപ്രായം,

‘പുരത്തിലെ പുഷ്പവനത്തിലാതു്’ etc.(5) എന്ന് ഹെർമിയായോടു് പറയുന്നതിൽ നിന്നും നമുക്കു ശരിയായി മനസ്സിലാക്കുവാൻ കഴിയും. ആകട്ടെടി നോക്കുന്നപക്ഷം, തീസ്യൂസ് ഒരു ഉത്തമനും പ്രജാവത്സലനുമായ ഭരണാധികാരിയും, വിശ്വസ്തനായ കാമുകനും, പരോപകാരമാണു് ലോകജീവിതത്തിന്റെ ഉദ്ദേശ്യമെന്നു് ഗണിക്കുന്നവനുമായ ഒരു ധീരോദാത്തനായകനാണെന്നു് പറയാവുന്നതാണു്.

ലിസാൻഡർ നിഷ്കളങ്കഹൃദയത്തോടുകൂടി ഹെർമിയായെ സ്നേഹിക്കുന്ന ഒരു യുവാവാണു്. ദുർദ്ദൈവപരീപാകം നിമിത്തം പുഷ്പരസത്തിന്റെ ദുഃഖാരശക്തിക്കു വിധേയനായി ഹെർമിയായെ അയാൾ ഉപേക്ഷിക്കുന്നു. സാമ്പാർഗ്ഗികമായി നോക്കുമ്പോൾ ഈ വിഷയത്തിൽ ലിസാൻഡർ ഒരുതരത്തിലും അപരാധിയല്ല. തന്റെ പ്രണയിനിയുടെ സഖിയാനിതന ഹെർമിയായോടു് ലിസാൻഡർക്കു് നിഷ്കപടമായ വാത്സല്യമുണ്ടായിരുന്നു. അല്ലാത്തപക്ഷം അവരുടെ ഗ്രന്ഥപലായനം ഹെർമിയായെ അറിയിക്കുകയോ ഡെമിറ്റീയസ്സുമായുള്ള സംഘടനയ്ക്കുവേണ്ടി അവളെ അനുഗ്രഹിക്കുകയോ ലിസാൻഡർ ചെയ്തയില്ലായിരുന്നു.

ഡെമിററ്റ് റിയസ്—താൻ പ്രേമസർവ്വപ്രമാധി ഗണിച്ചിരുന്ന ഹെലിനയെ ഉപേക്ഷിച്ചു് ഹെർമിയായുടെ പ്രണയത്തിനുവേണ്ടി ഉഴലുന്ന ഡെമിററ്റ് റിയസ്സിനെയാണു് നാം ആദ്യമായിക്കാണുന്നതു്. വനത്തിലെത്തിയശേഷം പ്രേമത്തിൽ വന്നുചേർന്ന പരിവർത്തനത്തിനു് കാരണം പ്രണയപ്രസൂനമാണെങ്കിലും ഹെലിനയെ പട്ടണത്തിൽച്ചേർത്തതന്നെ ഡെമിററ്റ് റിയസ് വെറുക്കുവാനുള്ള കാരണം എന്തെന്നുള്ളതു് അത്ര സ്പഷ്ടമല്ല. അയാൾ സ്വമേധയാ ഹെലിനയെ ഉപേക്ഷിച്ചതാണെങ്കിൽ സ്നേഹവിഷയത്തിൽ വിശ്വാസയോഗ്യനല്ലെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

ഹെർമിയായും ഹെലിനയും അവരുടെ കാമുകന്മാരെ സീമാതീതമായി സ്നേഹിക്കുന്നവരാണ്. ഇവരിൽ ഹെർമിയ കുറച്ചു ഇരുണ്ട നിറമുള്ളവളും, കിളുരം കുറഞ്ഞവളുമാണ്. ഇവർക്കു് കാമുകന്മാരുമായുള്ള ബന്ധം വികാരപരമല്ലാതെ പരിശുദ്ധമായ ഒന്നാണെന്നു് പറയുവാൻ നിവൃത്തിയില്ല. എന്തെന്നാൽ ലിസാൻഡർ ഹെർമിയയെ ഉപേക്ഷിച്ചു് ഹെലിനയെ സ്നേഹിക്കുന്ന അവസരത്തിൽ സ്വ കാമുകനെ അനുനയിക്കുവാനായി “എന്റെ സന്ദർശ്യത്തിനു് യാതൊരു ഹാനിയും വന്നിട്ടുമില്ല” എന്നു് ഹെർമിയ പറയുന്നതായി നാം കാണുന്നു. അതുപോലെ തന്നെ ഡെമിററ്റ് റിയസ് തന്നെ ഉപേക്ഷിച്ചു് ഓടിപ്പോയ അവസരത്തിൽ ഹെലിന പറയുന്നതു നോക്കുക:—

‘വന്ദ്യജന്തു മുഖതുല്യമെൻമുഖം’ etc. (p. 26) രൂപസൗഹൃദം സ്നേഹബന്ധത്തിനു് അനുപേക്ഷണീയമായ

യ്യം ചെയ്യുകൊടുക്കുന്നുണ്ട്. അതുപോലെതന്നെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിയോഗമനുസരിച്ച് ഏതൻസുകാരായ കാമിജനങ്ങളുടെ പ്രണയവഴക്കുകൾ രീക്ഷണത്തിനും പക്ഷ് ഉദ്യമിക്കുന്നതായി കാണുന്നു.

ഓബറോണിന്റെ ഒരു കിങ്കരൻമാത്രമാണ്. കിലും ഫലിതക്കാരനായ പക്കിൻ്റെ സ്വതന്ത്രമായും ചിലതൊക്കെ ചെയ്യുവാൻ കഴിയില്ലായിരുന്നു. പുഷ്പരസം പ്രയോഗിച്ചു് റൈറ്റററിനിയായെ ഏതെങ്കിലും ഒരു ജീവിയിൽ പ്രണയബലയാക്കണമെന്നേ ഓബറോൺ പക്കിനോടു് അജ്ഞാപിച്ചിരിക്കുവാനിടയുള്ളു. എന്നാൽ ഗർഭഭ്രമരസ്സനായ ഒരു വിടുവിഡ്ഡിയിൽ റൈറ്റററിനിയായ് പ്രേമം ജനിപ്പിച്ചതു് പക്കിന്റെ ഫലിതപുണ്ണമായ മനോധർമ്മത്തിന്റെ ഫലം മാത്രമാകുന്നു.

കാമരൂപതപം പക്കിന്റെ ഒരു പ്രധാന ഗുണമാണ്. ഈ ശക്തികൊണ്ടു് അവൻ ധാരാളം ഫലിതപ്രയോഗങ്ങൾ ചെയ്തു പതിവായിരുന്നു. ചുണ്ടുപലകയുടെ രൂപമെടുത്തു് പാമ്പന്മാരെ വഴിതെറ്റിക്കുന്നതു് അവന്റെ ഒരു സാധാരണ വിനോദമാണ്. ചിലപ്പോൾ ത്രിപാടിയായ പീറ്റിന്റെ ചതുർത്ഥപാദമായിരുന്നു വല്ലവരും അതിൽ ഇരിക്കുന്ന അവസരത്തിൽമാറിക്കളയുമായിരുന്നു. സുരാപാനം ചെയ്യുന്നവരുടെ പാനപാത്രത്തിൽ ഭ്രമരരൂപിയായി പ്രവേശിച്ചു് മുഖത്തു മുഴുവൻ സുര തെറിപ്പിക്കുന്നതും പക്കിന്റെ നേരംപോക്കുകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ പ്രസിദ്ധമായിത്തീർന്നിട്ടുള്ള ഒന്നാണ്. സ്വാമിഭക്തനും, സത്യവാനും, ഫലിതക്കാരനും, ഉത്സാഹശാലിയുമായ ഈ

പക്കിന്റെ ചിത്രീകരണം ഷേക്സ്പിയർമാമാകവിയുടെ ഭാവനാവൈഭവത്തിന്റെ ഒരു മകുടോദാരരംഗംതന്നെയാണു്.

ഈ കൃതിയിലെ കഥാവസ്തുവിനേയും കഥാപാത്രങ്ങളേയുംപറ്റി ഇതിൽ കവ'ഞ്ഞു് പല നിരൂപണങ്ങളും ചെയ്യാവുന്നതാണു്. എന്നാൽ അത്ര വിപുലമായ ഒരു ചർച്ചയ്ക്കു് ഇവിടെ അവശ്യമില്ലാത്തതിനാൽ ഈ നിരൂപണം അധികം ദീർഘിപ്പിക്കണമെന്നുദ്ദേശിക്കുന്നില്ല. പോരെങ്കിൽ "മിഡ'സമ്മർ നൈറ്റ്സ്" എന്ന പേരുകൊണ്ടു്, ഈ കഥ സ്വപ്നലോകത്തിൽ നടക്കുന്നതായി ഷേക്സ്പിയർ സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ അത്ര ഗൗരവമായും സൂക്ഷ്മമായും ഉള്ള നിരൂപണത്തിനു് ഈ കൃതിയെ വിഷയമാക്കാവുന്നതുമല്ലല്ലോ.

വിചിത്രവിചിത്രം.

I

ഏതൻസ്പട്ടണത്തിലെ ഏതൊരു പലരനും തന്റെ പുത്രിക്കു വരനെ നിണ്ണയിക്കുവാൻ നിയമമുണ്ടാകയാ അധികാരമുണ്ടായിരുന്നു. പിതാവു നിർദ്ദേശിക്കുന്ന വരനെ സ്വീകരിക്കാത്ത പുത്രിക്കു മരണശിക്ഷയോടുകൂടിയായിരുന്നു അവിടുത്തെ നിയമം. അപ്പോൾ ഓരോസരണക്കേടു കാണിച്ചാൽതന്നെ പിതൃവാത്സല്യം നിമിത്തം കന്യകമാർ ഈ നിയമത്തിന്റെ തൃക്ഷതയ്ക്കു സാധാരണ വിധേയകളായിരുന്നില്ല. എങ്കിലും ഈ ഭീകരനിയമത്തിന്റെ പേരുപറഞ്ഞു സ്വപുത്രികളെ പിതാക്കന്മാർ ഭയപ്പെടുത്തുക സാധാരണയായിരുന്നു.

തന്റെ പുത്രിയായ ഹെർമിയയോടു് ഈജ്യൂസ്, ഡെമിറീയസ്സ് എന്ന യുവാവിനെ പരിഗ്രഹിക്കണമെന്നാജ്ഞാപിച്ചു. ഹെർമിയയാകട്ടെ ലിസാൻഡർ എന്നു പേരുള്ള മറ്റൊരു യുവാവിൽ പ്രണയബദ്ധയായിരുന്നതിനാൽ അച്ഛന്റെ ആജ്ഞയെ നിരസിക്കയാണുണ്ടായതു്. അന്നു് ഏതൻസിലെ ഭരണാധികാരിയായിരുന്ന തീസ്യൂസിനോടു തന്റെ പുത്രിക്കെതിരായി പ്രസ്തുത നിയമം പ്രയോഗിക്കണമെന്നു് ഈജ്യൂസ് ആവശ്യപ്പെട്ടു.

ഡെമിറീയസ്സ്, ഹെലിന എന്ന മറ്റൊരു യുവതിയെ പ്രണയിച്ചിരുന്നു എന്നും അവൾ ആ യുവാവിനെ തീ

പ്രമായി സ്നേഹിച്ചിരുന്നു എന്നും ഹൈന്ദവ സമാധാനത്തിനു സമാധാനം പറഞ്ഞു. പിതൃനിയോഗത്തെ അതിലംഘിക്കുന്നതിനുള്ള ഈ ന്യായം ഈജ്യൂസിന്റെ ദൃഢനിശ്ചയത്തെ അല്ലെങ്കിൽ ചഞ്ചലപ്പെടുത്തിയില്ല.

തീസ്യൂസ് ഒരു മഹാനും ദയാലുവുമായ ഭരണകർത്താവായിരുന്നു എങ്കിലും നാട്ടുചട്ടത്തെ ഭേദപ്പെടുത്തുന്നതിനു അദ്ദേഹത്തിനും അധികാരമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇതേപ്പറ്റി വേണ്ടവിധം പരിചിന്തനം ചെയ്ത് ഒരു മറുപടി പറയുന്നതിനായി ആ ഭരണാധികാരി ഹൈന്ദവയായ നാലുദിവസത്തെ സമയം കൊടുത്തു. ഇതിനു ശേഷവും അദ്ദേഹന്റെ അനുജനായ അനുസരിക്കാത്തപക്ഷം അവർക്കു മരണശിക്ഷയോ ഏകാന്തജീവിതമോ അംഗീകരിക്കേണ്ടിവരുമെന്നുള്ളതും തീസ്യൂസ് അവളെ ധരിപ്പിച്ചു.

തീസ്യൂസിന്റെ കല്പന ഹൈന്ദവയായും അവളുടെ കാര്യമായ ലിസാൻഡറേയും ശോകസാഗരത്തിൽ ആമഗ്നരാക്കി. ആ സന്ദർഭത്തിൽ ഏതൻസുപട്ടണത്തിനു പുറത്തു പിതാവിനു പുത്രിയുടെ പേരിലുള്ള ഈ അധികാരം നിയമവക്ത്രമായിട്ടില്ലാത്ത സ്ഥലത്തു തന്റെ പിതൃസോദരി താമസിച്ചുവരുന്ന കാര്യം ലിസാൻഡർ ഓർത്തു. ആ ബന്ധുവിന്റെ ഗൃഹത്തിൽവെച്ചു വിവാഹം നടത്തുന്ന പക്ഷം അതിനു നിയമപരമായ അസാധുതപം ഉണ്ടാകയില്ലെന്നു വിചാരിച്ചു ഏതൻസുപട്ടണത്തിൽനിന്നും ഒളിച്ചോട്ടുവാൻ ആ കാര്യകാമുകന്മാർ തീച്ചയാക്കി. ആ പട്ടണത്തിന്റെ സമീപത്തുണ്ടായിരുന്ന ഒരു വിചിത്രപ്രദേശത്തു 'ഒന്നിച്ചുകൂടി അവിടെനിന്നും ഒളിച്ചു യാത്രതിരി

ക്കാമെന്ന് ആയിരുന്നു അവരുടെ സങ്കേതം. ഈ രഥ സ്യപലായനത്തെപ്പറ്റി ഹെലിനയോടല്ലാതെ വേറെ ആരോടുതന്നെ ഇവർ പറഞ്ഞിരുന്നില്ല. ഹെലിനയാകട്ടെ തന്റെ പ്രേമപാത്രമായ ഡെമിററ്'റിയസ്സിനു സന്തോഷം തോന്നുമെന്നുകരുതി ഈ വിവരം അദ്ദേഹത്തെ ധരിപ്പിച്ചു.

(തീസ്യസിന്റെ കൊട്ടാരം. തീസ്യസ്, ഹിപ്പോളിററ, ഈജ്യസ്, ലിസാൻഡർ, ഡെമിററ്'റിയസ്, ഹെർമിയ, ഹെലിന ~~എന്നിവർ~~ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ഈജ്യസ്.—പ്രഭോ! അവിടുന്ന് സുഖമായി വർത്തിച്ചാലും! തീസ്യസ്.—നിങ്ങളുടെ ശുഭാശംസയ്ക്ക് ഞാൻ കൃതജ്ഞതയുള്ളവനായിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഞാൻ വിശേഷമായി നിങ്ങൾക്കു വല്ലതും സംഭവിച്ചുവോ?

ഈജ്യസ്.—അളരെ ദുരിതങ്ങൾ അനുഭവിക്കുന്നിമിത്തമാണു ഞാൻ ഇവിടെ സന്നിഹിതനായിരിക്കുന്നത്. എന്റെ പുത്രിയായ ഹെർമിയായെപ്പറ്റി ഒരു സങ്കടം ബോധിപ്പിക്കുവാനുണ്ട്. (ഡെമിററ്'റിയസ്സിനെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊണ്ട്) ഈ യുവാവ് എന്റെ പുത്രിയെ പരിഗ്രഹിക്കുന്നതിൽ ഞാൻ ചൂണ്ണമായ സമ്മതം നൽകിയിട്ടുണ്ട്. (ലിസാൻഡറെ ഉദ്ദേശിച്ച്) എന്നാൽ ഇയാളാകട്ടെ,

സപാത്തത്തിലേറമബലാമണിയാമിവർക്കു സന്തുഷ്ടിയേറുവതിനായ് പലതുകൊടുത്തും എന്തൊക്കയോപ്രണയമന്ത്രമുറച്ചുമെന്റെ സന്താനമാമിവളെയൊടുവശത്തിലാക്കി.

എന്നതന്നെയുമല്ല, പിതാവായ എന്നോടു് അവർക്കുണ്ടായിരുന്ന അനുസരണയെ നിശ്ശേഷം നശിപ്പിച്ചു് അവരുടെയും നീരസവും വർദ്ധിപ്പിക്കയും ചെയ്തു. എന്റെ സങ്കടപൂർവ്വമായ പ്രാർത്ഥന ഇത്രമാത്രമാണ്.

താതനാമിവനരച്ചിട്ടുംപുമാൻ
കാതരാക്ഷിയുടെ കാന്തനാകണം
വീതശങ്കമിതനാദരിക്കുകിൽ
നീതിപോലിവർ മരിക്കണം ക്ഷണം.

തീസ്യസു—ഓർമ്മിയ! നിന്റെ അഭിപ്രായമെന്താണ്.
നിന്നോടു പറയുന്നതു കേൾക്കുക.

അച്ഛൻനിനക്കീശ്വരനെത്തന്നെയും-
മിച്ചാനുസാരം തരുമാത്തമിത്രം.

അത്രമാത്രമല്ല,

പുച്ഛിക്കിലോ നീ പിതൃശ്വാസനത്തെ
വിച്ഛിന്നമാംനിന്നുടെ ജന്മമിച്ഛോർ.

പോരെങ്കിൽ ഡെമിററിയസ് ഒരു ഖുറുമാന്യനായ
യുവാവുമാണല്ലോ.

ഓർമ്മിയ—അതുപോലെതന്നെയാണല്ലോ ലിസാൻഡറും.

തീ—അതു വാസ്തവംതന്നെ. പക്ഷേ ഈ സംഗതിയിൽ
നിന്റെ അച്ഛന്റെ സമ്മതം ലഭിച്ചിട്ടുള്ളതിനാൽ
ഡെമിററിയസു കൂടുതൽ യോഗ്യനാണ്.

ഓർമ്മിയ—അച്ഛൻ എന്റെ കണ്ണുകൾകൊണ്ടു നോക്കുവാൻ
ഞാൻ അഗ്രഹിക്കുന്നു.

തീ—അതിൽഭേദം അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായത്തോടു കൂടി നിന്റെ കണ്ണുകൾ നോക്കുന്നതാണ്.

ഫെർ—പ്രഭോ!

എന്തോയിവൾക്കറിവെഴാഞ്ഞൊരു ശക്തിയെന്നെ-
ച്ചിന്താഗതിപ്രകടനത്തിനൊരുക്കിടുന്നു
ഞാൻ താതശാസനവേറിട്ടമെന്നുവന്നാ-
ലെന്താണശിക്ഷയതുമിന്നറിയിക്കവേണം.

ഇത്രയും പറഞ്ഞതു വിനയാനുരൂപമല്ലെങ്കിൽ അവി-
ടുന്ന് ക്ഷമിക്കണമെന്നു ഞാൻ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു.

തീ—ഒടുങ്ങിടും നീ കഴുവിന്റെമീതേ
കുടുങ്ങിയല്ലെങ്കിൽ, ജഗത്സുഖത്തെ
വെടിഞ്ഞുകന്യാമറൊന്നിലേറി-
ക്കടഞ്ഞുവാഴേണ്ടിവരും ദൃഢംതാൻ.

നിന്റെ ആശാഞ്ചന്യത്തെ വേണ്ടവിധം വിശകല-
നംചെയ്തുകൊള്ളുക; നിന്റെ യൗവ്വനത്തോടും വികാ-
രഗതിയോടും ശരിയായി പര്യാലോചിക്കുക. പിതൃ-
നിശ്ചയം അംഗീകരിക്കാത്തപക്ഷം കന്യാമറത്തിലേ-
കാകിനിയായിവൈദികഗാനവും ചൊല്ലി ആമരണം
ജീവിക്കേണ്ടിവരും. ഈ രീതിയിലുള്ള ജീവിതത്തിനു
വേണ്ടി വികാരത്തെ നിയന്ത്രിക്കുന്നവർ അനുഗൃഹീത-
രാണെങ്കിലും ലോകദൃഷ്ടിയിൽ,

പുരത്തിലെപ്പുഷ്പവനത്തിലാത്തു-
വിരിഞ്ഞുലോകകർമ്മസത്തെനൽകി
പരംകൃതാർത്ഥതപമണഞ്ഞുപുഷ്പം
വരംദൃഢം വന്ദ്യസുമത്തിനേക്കാൾ.

ഹെർ—പ്രഭോ! ഞാൻ ആ രീതിയിൽ ജീവിച്ചു മരിച്ചു. കൊള്ളാം. ഡെമിററ് റിയസ്സിനുവേണ്ടി ഞാൻ അത്ര ഡവുത്തിയെ ഉപേക്ഷിക്കുകയില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഹിതമായേർത്തുപദത്തെ ഞാൻ ആദരിക്കുകയില്ല.

തീ—സാവധാനം ആലോചിക്കുക. എന്റെ പ്രണയിനിയുടേയും എന്റെയും പ്രേമബന്ധം വിവാഹമുദ്രാങ്കിതമാകുന്ന ദിവസത്തിനകം പിതൃനിധോഗത്തെ നിരസിക്കുന്നപക്ഷം മരിക്കുവാൻ തയ്യാറാവുക; അല്ലാത്തപക്ഷം ഡെമിററ് റിയസിനെ പരിഗ്രഹിക്കുവാൻ സന്നദ്ധയാവുക; ഇതുരണ്ടും ഇപ്പോഴല്ലെങ്കിൽ തപോനിയുയോടു കൂടി ഏകാകിനിയായി ജീവിക്കുവാൻ ഒരുങ്ങിക്കൊള്ളുക.

ഡെമിററ് റിയസ്—ഹെർമിയ! എന്നിൽ ദയവുണ്ടാകണമെ! ലിസാൻഡർ! നിങ്ങളുടെ ദുർബലമായ അവകാശം എന്റെ പൂണ്ണാവകാശമോളതു് ഉപേക്ഷിക്കുക.

ലിസാൻഡർ—അല്ലയോ ഡെമിററ് റിയസ്! നിങ്ങൾക്കു് ഇവളുടെ അച്ഛന്റെ സ്നേഹം സിദ്ധിച്ചുകഴിഞ്ഞു. എന്നിങ്ങു് ഇവളുടെ സ്നേഹവും ഉണ്ടു്. നിങ്ങൾ ഇപ്പോഴിങ്ങനെ വിവാഹം കഴിച്ചുകൊള്ളുക.

ഇപ്പോൾ—ലിസാൻഡർ! നിന്ദ്രം, നിന്ദ്രം! അവനെ ഞാൻ സ്നേഹിക്കുന്നു എന്നുള്ളതു വാസ്തവംതന്നെ. പോരുകിൽ എന്റെ സർവ്വവും ഞാൻ സ്നേഹംനിമിത്തം ഇവനു നൽകുന്നു. എന്റെ പുത്രിയായ ഇവളുടെമേൽ എന്നിക്കുള്ള സർവ്വ അവകാശങ്ങളും ഞാൻ ഇവനിൽ സമർപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു.

ലി—കലമാദരംത്വത്തിലും ധനസ്ഥിതിയിലും ഞാൻ ഡെമിററ്'റിയസ്സിൽ നിന്നും എളിയവനല്ല. എന്റെ പ്രേമമാകട്ടേ ശാശ്വതരവുമാണ്. ഇതിലൊക്കെ പ്രധാനമായി സുന്ദരിയായ ഹെർമിയ എന്നെ പ്രണയിക്കുന്നുമുണ്ട്. ഇങ്ങനെയിരിക്കെ എനിക്ക് എന്തുകൊണ്ട് ഹെർമിയായെ പരിഗ്രഹിച്ചു കൂടാ? ഡെമിററ്'റിയസ് ഹെലിനയെ പ്രേമിക്കുകയും അവളുടെ ഹൃദയം വശീകരിക്കുകയും ചെയ്തു എന്നുള്ളതു ഞാൻ നിശ്ശങ്കം പ്രസ്താവിക്കാം. സാധുശീലയായ അവൾ കളങ്കസപദാവിയും ചഞ്ചലചിത്തനുമായ ഇയാളെ അമിതമായി സ്നേഹിക്കുകയും ആരാധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

തീ—ഞാൻ ഇതെല്ലാം കേട്ടുകഴിഞ്ഞു. സ്വകാര്യബഹുലതയാൽ ഡെമിററ്'റിയസ്സിനോടു പറയണമെന്നു വിചാരിച്ചതു വിസ്മൃതമായിപ്പോയി. ഹെർമിയ! അച്ഛന്റെ ഹിതമനുസരിച്ചു പ്രവർത്തിക്കുവാൻ സന്നദ്ധയായിക്കൊള്ളുക. അല്ലാത്തപക്ഷം എനിക്കു ലാലുകരിക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്ത രാജ്യനിയമം നിന്നെ മരണത്തിനോ ഏകാന്തജീവിതത്തിനോ സമർപ്പിക്കും. ഹിപ്പോളിറ്റി! നമുക്കു പോകാം. ഡെമിററ്'റിയസ്! ഈജ്യൂസ്! പോകാം. നിങ്ങളോടു ഞങ്ങളുടെ വിവാഹത്തെപ്പറ്റി ചിലതൊക്കെപ്പറയുവാനുണ്ട്.

(ലിസാൻഡറും ഹെർമിയയും ഒഴിച്ചു മറെറല്ലാതും യാത്രയാകുന്നു.)

ലി—അരുണാഭയെഴും കചോലഭൂവിൽ
തിരളും ചെമ്പകപ്പുഷ്പതല്ലജം
തരുണീമണി! വാടിയിവിധം
വരളാൻ കാരണമെന്തുരയ്ക്കു നീ.

ഹെർ—ഒഴിവല്ല ചുമന്നിയേ കടു-
ത്തഴലാമാതവമേല്ക്കുമൃഗമാം
മിഴിനീരു പൊഴിച്ചു ഞാനടൻ
കഴുകാമായതു കാന്തികൂട്ടുവാൻ.

ലി— എന്റെ അറിവിലും അനുഭവത്തിലും പെട്ടിട-
ത്തോളം,

പരിപാപനരാഗവാഹിനി-
ക്കൊരുനാളും ഗതിവിലുമെന്നിയേ
വരുവാൻ തരമാകയില്ലയേ
കരുതീടാമിതു ലോകനീതിയാമ്.

ഒന്നുകിൽ കാമിനീകാമുകന്മാരുടെ കലമാഹാരത്വ
ത്തിലുള്ള വൃത്യാസം വിവാഹത്തിന് പ്രതിബന്ധക
മായിരിക്കും. അല്ലെങ്കിൽ അവർക്ക് പ്രായത്തിൽ
പൊരുത്തമില്ലാതെയിരിക്കും. അതുമല്ലെങ്കിൽ ഭാ
യ്യാഭയ്യാക്കന്മാരെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നത് അവരുടെ
സ്നേഹിതരായിരിക്കും.

ഹെർ—ഹാ! ഇതെന്തൊരു കഷ്ടമായ അവസ്ഥയാണ്.
നിസ്സാരങ്ങളായ കാര്യങ്ങളാൽ പ്രണയഗതി അറ്റുള്ള
വായി പരിണമിക്കുന്നല്ലോ!

ലി— അഥവാ സ്ത്രീപുരുഷസംബന്ധ സമീചീനമായിര

നാൽത്തന്നെ, രണമരണരോഗാദികൾ അതിനെ ശബ്ദത്തോടൊപ്പം ക്ഷണികവും, പ്രതിജ്ഞയോടൊപ്പം നശപരവും, സ്വപ്നംപോലെ ഹൃസ്വവും അന്ധകാരമന്മയമായ രാത്രിയിലെ വിദ്യുച്ഛക്തികളോടൊപ്പം അമിതവും ആക്കിത്തീർക്കുന്നു. വിദ്യുച്ഛക്തികളോടൊപ്പം ക്ഷണനേരത്തേയ്ക്ക് അകാശത്തേയും ഭൂമിയേയും ദീപ്രമാകുന്നു. എന്നാൽ ആ ക്ഷണത്തിൽത്തന്നെ അന്ധകാരം അതിനെ ഗ്രസിച്ചുകൊള്ളുന്നു. ഇത്ര വേഗത്തിലാണ് ശോഭനങ്ങളായ കാൽപ്പന്ദിതന്മാർ താദൃമാറാകുന്നത്.

മെർ—യഥാർത്ഥമായ പ്രണയമുള്ളവർക്ക് നിരന്തരമായി പ്രതിബന്ധം ഉണ്ടാകുന്നപക്ഷം ഒരു വിധിലിഖിതമായി അതിനെ കരുതാവുന്നതാണ്. പ്രേമാനുബന്ധിക്കുളായ വിചാരം, സ്വപ്നം, അഗ്രഹം തുടങ്ങിയവയ്ക്ക് വിഷ്ണു നേരിടുന്നതിനാൽ പ്രേമത്തിന്റെയും കഥ ഇങ്ങനെ വരാവുന്നതാണ്. അതിനാൽ ക്ഷമാപൂർവ്വം ഈ ക്ലേശങ്ങളെ നമുക്കു സഹിക്കാം.

ലി—ഇത് ഒരു നല്ല യുക്തിതന്നെ. ആകട്ടെ, ഇത്ര കേൾക്കുക. എനിക്കു വിധവയായ ഒരു പിതൃസോദരിയുണ്ട്. അവർ സമ്പന്നയും സന്താനരഹിതയുമാണ്. എന്നെ അവരുടെ ഏകസന്താനമായി ഗണിച്ചുപോരുന്നു. ഏതൻസിൽനിന്നും ഏഴുയോജന ഭൂമിയാണ് അവരുടെ ഗൃഹം. സൗമ്യശാലിനിയാണിന്നെ ഞാൻ അവിടെവെച്ചു പരിഗ്രഹിക്കാം. ഏതൻസുപട്ടണത്തിലെ അതിനിശിതമുയർ നിയമം അവിടെയ്ക്കു നമ്മെ അനുഗമിക്കയില്ല. നീയെന്നെ

സ്പെഹിക്കുന്നുവെങ്കിൽ നാളെ രാത്രി പിതൃഗേഹത്തിൽനിന്നും ഒളിച്ചുപോകുക. ഈ പട്ടണത്തിൽ നിന്നും ഒരു കാതം ദൂരത്തുള്ളതും, ഹെലിനയോടു കൂടി ഒരിക്കൽ നിന്നെ ഞാൻ കണ്ടതുമായ വനപ്രദേശത്തു ഞാൻ കാത്തിരിക്കാം.

ഹെർ—ആത്മമിത്രമേ! ഇതിനോട് ഞാൻ പൂർണ്ണമായി യോജിക്കുന്നു.

മമ ജീവനായകനരപ്പതശ്രമം
സമുപാചരിപ്പതിനു സജ്ജയാണിവർ
സുമഖാണഖാണനിരയാണെ സത്യമ-
സ്സമയത്തുതന്നവിടെ വന്നിടാം ദൃഢം.

ലി—പ്രേമസർവ്വസമേ! നിന്റെ പ്രതിജ്ഞ നിറവേറുക. ഇതാ ഹെലിന വരുന്നു.

(ഹെലിന പ്രവേശിക്കുന്നു)

ഹെർ—സുന്ദരിയായ ഹെലിന! ഈശ്വരൻ നിന്നെ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ!

ഹെലിന—എന്നെ നീ സുന്ദരിയെന്നു വിളിക്കുന്നുവോ? കഷ്ടം! ആ വാക്കു പിൻവലിക്കുക. ഡെമിററ്'റിയസ്സ് നിന്റെ സൗന്ദര്യം ഇഷ്ടപ്പെടുന്നു. എത്ര വിശിഷ്ടമായ സൗന്ദര്യം! നിന്റെ നേത്രങ്ങൾ ധ്രുവനക്ഷത്രങ്ങളാണ്. മോഹനമായ ഗുരുവിൽ ആട്ടിടയന്റെ കണ്ണുകളിൽ പതിക്കുന്ന ക്ഷയിൽനിന്നദത്തെക്കാൾ നിന്റെ സ്വപരം മധുരമാണ്. ഇതാണ് മട്ടെങ്കിൽ, ഞാൻ പോകുംമുൻപ് എന്റെ ശ്രവണങ്ങൾ നിന്റെ മധുരസ്വപനത്തെ ഗ്രഹിക്കണം; എന്റെ ദൃഷ്ടി

കൾ നിന്റെ അക്ഷിവിക്ഷേപങ്ങൾ പരിശീലിക്കണം; നിന്റെ ജിഹ്വയെ അനുകരിച്ച് എന്റെ രസനയും സരസമായി സംഭാഷണം ചെയ്യുന്നതിന് ശീലിക്കണം. ഞാൻ സർവ്വധിപയാതിരുന്ന എങ്കിൽ നിന്റെ രൂപം സിദ്ധിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ഡെമിറ്ററി യസ്സിനെ ഒഴിച്ച് ബാക്കി സർവ്വം വ്യൗചെയ്യമായിരുന്നു. ഡെമിറ്ററി യസ്സിന്റെ ഹൃദയം വശീകരിക്കുന്നതിനുള്ള വിക്ഷണസമ്പ്രദായവും, കലാകശലതയും എന്നെക്കൂടി അഭ്യസിപ്പിക്കണമേ!

ഹെർ—ഞാൻ നിരസത്തോടെ അവനെ നോക്കുന്നു. എന്നിട്ടും അവൻ എന്നെ സ്നേഹിക്കുന്നു.

ഹെലി—നിന്റെ കുടിലക്ഷണം എന്റെ മന്ദമാസത്തിന് ഗുരുവായി വന്നാൽ കൊള്ളാമെന്നു ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു.

ഹെർ—ഞാൻ അവനെ ശപിക്കുന്നു. എന്നിട്ടും അവൻ എന്നെ പ്രേമിക്കുന്നു.

ഹെലി—ഹാ! എന്റെ പ്രാർത്ഥനകൾക്ക് അദ്ദേഹത്തിൽ അപ്രകാരമുള്ള പ്രേമമുദിച്ചിരിക്കുന്നതിന് ശക്തിയുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ!!

ഹെർ—അവനെ ഞാൻ കൂട്ടതലായി നിന്ദിക്കുംതോറും എന്നെ അധികമായി ഭ്രാന്താക്കുന്നു.

ഹെലി—ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ സ്നേഹിക്കുംതോറും അദ്ദേഹം എന്നെ വെറുക്കുന്നു.

ഹെർ—അവന്റെ അപരാധം എന്റെ പിശകായി വരുകയില്ലല്ലോ?

ഹെലി--തെറ്റുകാരൻ നിന്റെ സൗന്ദര്യമല്ലാതെ മറ്റാരുമല്ല. ആ അപരാധം എന്തായിരിക്കുവാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു.

ഹെർ —സുഖമായിരിക്കുക! അവൻ മേലാൽ എന്റെ മുഖം ദർശിക്കുന്നതല്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ലിസാൻ ഡരും ഞാനും ഇവിടംവിട്ടു പോകുവാൻ തീർച്ചയാക്കിയിരിക്കുന്നു. എന്റെ കഥയാണെങ്കിൽ, ലിസാൻ ഡരെ പരിചയമായതിനുശേഷം,

പ്രേമസുരകിരണാതപത്തിനാ-
ലാമയം പരമുദിക്കുകാരണം
ഇമനോജതപുരമന്നതൊട്ടെനി-
ക്കോമരേ! നരകമായ് ചമഞ്ഞുദേ.

ലിസാ—ഹെലൻ! നിന്നോടു ഞങ്ങൾ ഏതും തുറന്നുപറയുന്നു.

രജതകിരണനാകം ചന്ദ്രമസ്തോമൽവക്ത്രം
സുജലമുകുരമലേലു നോക്കിനില്ക്കുന്നനേരം
തൃണജലമണിഞ്ഞല്ലാം കാന്തിചിതുന്നനേരം
പ്രണയിനിയൊടു കൂടിപ്പട്ടണം വിട്ടിടുംഞാൻ.

രാത്രിസമയമാകയാൽ മറ്റുള്ളവരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽപ്പെടാതെയും ഇരിക്കാമല്ലോ.

ഹെർ —അന്നങ്ങുനാമിരുവരും സുമരയുതന്മേ-
ലൊന്നിച്ചു താന്തയീയന്നശയിച്ചുകാട്ടിൽ
ധന്വേ! മദീയകമിതാവൊടുചേർന്നൊളെ-
ത്തന്നേവിദേശഗമനത്തിനൊരുകുമായ് ഞാൻ.

നമ്മുടെ ഏതുംതുറന്നുള്ള വിസ്രംഭസംഭാഷണങ്ങൾക്കു സാക്ഷിയായി നിന്നിരുന്ന ആ പ്രദേശത്തു

നിന്നും പുതിയ സ്നേഹിതരേയും, അപരിചിതരായ സഖാക്കളേയും തേടിപ്പോകുന്നതാണ്. സഖിയായ നിന്നോടു് ഞാൻ യാത്രചെയ്യുന്നു. നീ ഞങ്ങൾക്കു വേണ്ടി പ്രാർത്ഥിക്കുക. നിന്റെ ഭാഗ്യേയം ഡെമിറാൻറിയസ്സിനെ നിന്നോടുചേർക്കട്ടെ!! ലിസാൻഡർ! അങ്ങയുടെ വാക്കിനെപ്പാലിക്കുക. പ്രണയിജനപീയൂഷമായ ദർശനസൗഭാഗ്യം നമുക്ക് നാളെ രാത്രിയിൽ ലഭിക്കട്ടെ!

ലിസാ — ഹെർമിയ! ഞാൻ എന്റെ വാക്കിനെ തീർച്ചയായും പാലിക്കും.

(ഹെർമിയ പോകുന്നു.)

ഹെലിന! നിനക്കു സ്വസ്തിഭവേക്കട്ടെ!! നിന്റെ നിസ്സീമമായ പ്രണയത്തിനു് അനുരൂപമായി ഡെമിറാൻറിയസ്സിനറിനിൽ പ്രണയമുള്ളവനായിത്തീരട്ടെ!!

(ലിസാൻഡർ പോകുന്നു.)

ഹെലി— ചിലർ മറുചിലരെ അപേക്ഷിച്ചു് എത്രയോ ഭാഗ്യമുള്ളവരായിരിക്കുന്നു. ഈ പട്ടണനിവാസികൾ എല്ലാവരും ഹെർമിയായെപ്പോലെ തന്നെ ഞാനും രൂപസൗഭാഗ്യമുള്ളവളാണെന്നു വിചാരിക്കുന്നവരാണ്. എന്നാൽ അതുകൊണ്ടു് എന്തു പ്രയോജനമാണുള്ളതു്? ഡെമിറാൻറിയസ് അപ്രകാരം കരുതുന്നില്ലല്ലോ? മറുത്തവർ അറിയുന്നതെല്ലാം അദ്ദേഹം അറിയണമെന്നില്ലല്ലോ? ഹെർമിയയുടെ അപാഗവികേഷപത്തിൽ ഡെമിറാൻറിയസ് ഭ്രമിച്ചു വശമായിരിക്കുന്നു. അതുപോലെതന്നെ ഞാനും ആ മഹാനഭാവന്റെ ഗുണഗണം നിമിത്തം അദ്ദേഹത്തിൽ

രാഗബലയായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. നിസ്സാരകാര്യങ്ങളെ സാരഗർഭങ്ങളാക്കുവാൻ അനുരാഗത്തിനു കഴിയും. പ്രണയം—ദൃഷ്ടികൊണ്ടല്ല—മനസ്സുകൊണ്ടാണ് നിരീക്ഷിക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ടുതന്നെയാണ് പ്രേമമൂർത്തിയേ അന്ധനായി ചിത്രീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഫലത്തെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കാതെ പ്രേമം ശക്തിയായി വിജയിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് പ്രേമം ബാലിശമെന്നു പറയപ്പെടുന്നത്. നിസ്സാരന്മാരായ കുട്ടികൾ നേരംചോക്കിന് ആണയിടുകയും ഭരതിനെ അനാദരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവോലെ കാമിജനങ്ങളും അനേകം ശപഥം ചെയ്തും അവയെ ഒന്നൊഴിയാതെ പ്രവൃത്തികൊണ്ടു ഖണ്ഡിക്കുകയും പതിവാണ്. പ്രേമവിഷയത്തിലുള്ള വിവേകശൂന്യതയെയാണ് ഇതു തെളിയിക്കുന്നത്. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ ഡെമിറ്ററിയസ് ഫെർമിയയുടെ മുഖത്തു ചോക്കുന്നതിനു മുൻപ് അദ്ദേഹം എന്തെന്തുതന്നെയാണെന്ന് സത്യം ചെയ്തിരുന്നു. എന്നാൽ ഫെർമിയായിൽ അനുരക്തനായപ്പോഴേക്കും അദ്ദേഹത്തിന് എന്തോടുണ്ടായിരുന്ന പ്രേമം സൂര്യപ്രകാശത്തിൽ നീഹാരമെന്നപോലെ വിലയം പ്രാപിച്ചു. ഫെർമിയയുടെ പലായനവൃത്താന്തം ഞാൻ അറിയിക്കുന്നപക്ഷം നാളെത്തന്നെ ഡെമിറ്ററിയസ് അവളെ അനുഗമിക്കും. ഈ വിവരം അറിയിക്കുന്നതിനു എന്തോടു അദ്ദേഹത്തിന് ഉണ്ടാകാവുന്ന കൃതജ്ഞത എനിക്ക് ഏറ്റവും ഭൂരിതകരമായിരിക്കും. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ എന്റെ പ്രതിയോഗിയായ ഫെർമിയയെ അദ്ദേഹം അനുഗമിക്കുന്നതിനു ഞാൻ

തന്നെ കാരണമായിത്തീരും. പുനനാൽ പുത്രതന്നെ സങ്കടം വളർത്തുമെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തെപ്പോലെയായിക്കാണുന്നതിന് ഞാൻ തീർച്ചയാക്കി.

(പോകുന്നു)

II

ലിസാൻഡറും ഫെർമിയായും സങ്കേതമായി കല്പിച്ചിരുന്ന കാനനപ്രദേശം സൂക്ഷ്മശരീരികളായ യക്ഷഗുന്ദത്തിന്റെ വിഹാരകേന്ദ്രമായിരുന്നു. യക്ഷായിചെന്നായിരുന്ന ഓമ്പറോൺ രാജ്ഞിയായ റൈറോനിയായും ഈ വിചിത്രപ്രദേശത്തു സവാധിപത്രിയും സ്ഥാപിച്ചിരുന്നു. ഈ അപസരത്തിൽ ഇവർ പരസ്പരം കലഹിക്കുവാനിടയായി. തന്റെ സ്നേഹിയുടെ നിർമ്മാണശേഷം അവളുടെ പുത്രനെ റൈറോനിയ സ്വരക്ഷണത്തിൽ വെച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഈ കുട്ടിയെ തന്റെ പരിചാരകനാക്കണമെന്ന് ഓമ്പറോൺ സ്വപത്തിയോടാവശ്യപ്പെട്ടതിൽ അവൾ നിർവീശങ്കം അതിനെ നിരസിച്ചു. ഇതാണ് കലഹകാരണം.

റൈറോനിയയെ മോഹപര്യവശയാക്കി ഒരു ബാലനെ തന്റെ പരിചാരകനാക്കുവാൻ ഓമ്പറോൺ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. അദ്ദേഹം തന്റെ സേവകനും രാജസഭാംഗവുമായ 'പക്കിന്' അരുളിച്ചു. ഈ 'പക്കാ'കളെ കപടകോവിദനും കുടിലനുമായ ഒരു ചെറുഭ്രതമാണ്. പക്ഷവന്ദനചേർപ്പോൾ സമീപത്തുവിളിച്ചു "പ്രണയപ്രസൂനം" കൊണ്ടുവരുവാൻ ഓമ്പറോൺ അജ്ഞാപിച്ചു. ഈ പുഷ്പത്തിന്റെ രസം ആരുടെ കണ്ണിൽ ഒഴിച്ചിരുന്നാലും ഉണരുമ്പോൾ അദ്ദേഹമായിക്കാണുന്ന ജീവിയോടു് ആ ആളി

ന് പ്രേമമുണ്ടാകും എന്നുള്ളതാണ് ഇതിന്റെ ദിവ്യശക്തി. ഈ പുഷ്പരസം പ്രയോഗിച്ചു് റൈററേനിയായെ പരാധീനയാക്കിയശേഷം തന്റെ ഉദ്ദേശ്യം സാധിക്കാമെന്നാണ് ഓബറോൺ ആലോചിക്കുന്നതു്.

യജമാനന്റെ നിയോഗമനുസരിച്ചു് പക്ഷ് കുസുമാനേപഷണത്തിനായിത്തീരിച്ചു. ഓബറോൺ ഭൃത്യന്റെ പ്രത്യാഗമനത്തെ പ്രതീക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അവസരത്തിൽ, ഡെമിററ്റിയസ്സും ഹെലിനയും അവിടെ വന്നുചേർന്നു. ഹെർമിയോ ദോശാന്തരത്തേക്കു പോകുന്ന വിചരം ഹെലിനയിൽനിന്നും ഗ്രഹിച്ചു തന്റെ പ്രണയിനിയെക്കാണുവാനായി ഡെമിററ്റിയസ് വന്നിരിക്കുകയാണ്. തന്റെ ജീവിതസംസ്ഥമായ ഡെമിററ്റിയസ്സിനെ അനുനയിച്ചുകൊണ്ടു് ഹെലിനയും അവന്റെ പിൻപേ തിരിച്ചിരിക്കുന്നു. പ്രേമാർത്ഥിനിയായി അനുഗമനം ചെയ്യുന്ന ഹെലിനയെ ഡെമിററ്റിയസ് നിർദ്ദയം ഭർഷിക്കുന്നതു് ഓബറോണിനുപോലും കേൾക്കാമായിരുന്നു. പൂർവ്വാനുരാഗത്തെ സ്മരിപ്പിക്കുന്ന ഹെലിനയുടെ അനുനയമൊഴികളെ തീറെ അവഗണിച്ചും പുരുഷധർമ്മത്തെ പാടെമറന്നും അബലയായ ആ സാധുരത്നത്തെ വനമദ്ധ്യത്തിൽ ഡെമിററ്റിയസ് പരിത്യജിച്ചു.

കാമിജനബന്ധുവായിരുന്ന ഓബറോണിനു് ഹെലിനയുടെ നേക്കു് അത്യന്തം അനുകമ്പതോന്നി. പക്ഷ് പ്രണയപ്രസൂനപുംകൊണ്ടു് തിരിച്ചുവന്നപ്പോൾ അവനോടു് ഓബറോൺ ഈ യുവതിയുടേയും യുവാവിന്റെയും കഥ പറഞ്ഞുകേൾപ്പിച്ചു. ഏതൻസു്കാരനായ ആ യുവാ

വിനോദ പ്രണയാത്മനചെയ്യുന്ന യുവതിയിൽ പുഷ്പരസം
പ്രയോഗിച്ചു അനുരക്തനാക്കുന്നതിന് കാഞ്ചരോൺ ചട്ടം
കെട്ടി. രാജശാസനം ശിംസാവഹിച്ചു സ്വകൃത്യനിർവാ
ണത്തിനായി പക്ഷ് യാത്ര തിരിച്ചു.

(വിപിനപ്രദേശത്തു ഡെമിററിയിൽ
ഫെലിനയും പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ഡെമി— അല്ലയോ ഫെലിന!

മുണകെട്ടുവലഞ്ഞുനിസ്രൂപം
തുണയില്ലാതെപനത്തിലീവിധം
അണയുന്നതുയോഗ്യമല്ലതേ
പ്രണയംനിന്നിലെനിക്കടുർല്ലഭം.

സുന്ദരിയായ ഫെമർമിയായും ലിസാൻഡറും ഇതുവ
രെ വന്നില്ലല്ലോ. ഓരോ എന്നെ കാമാഗ്നിയിൽ
ദഹിപ്പിക്കുന്നു. മറെറ അൾ എന്റെ വാളിന് ഇ
രയായിത്തീരും. അവർ ഈ വനത്തിൽ വന്നുചേര
മെന്നു നീ എന്നോടു പറഞ്ഞില്ലേ? എന്റെ ഫെമർ
മിയായെ കാണാഴികനിമിത്തം ഞാനിതാ ചരിത്രാന്ത
നായിരിക്കുന്നു, ഫെലിന! പൊയ്ക്കൊള്ളുക. എന്നെ
അനുഗമിക്കേണ്ട.

ഫെലി—കഠിനഹൃദയനായ അവിടുന്ന് കാന്തശക്തിയാലെ
ന്നപോലെ എന്നെ ആകർഷിക്കുന്നു. വെറും ഇരു
മ്പിന്നെയല്ല ഉരുക്കുപോലെ ദ്രവ്യവും പരിശുദ്ധവും
ആയ എന്റെ ഹൃദയത്തെയാണ് ആകർഷിക്കുന്നത്.
ഈ ആകർഷണശക്തിയെ അവിടുന്ന് ഉപേക്ഷിക്കുക;
അല്ലോ ഞാൻ അങ്ങയെ പിൻതുടരുന്നതിന് അ
ശക്തയായിത്തീരും.

ഡെമി.—ഞാൻ നിന്നെ അകഴിക്കുന്നുണ്ടോ? ഞാൻ നിന്നോടു സംസാരിക്കുന്നുണ്ടോ? എന്നുതന്നെയുമല്ല, നിന്നെ സ്നേഹിക്കുന്നത് എന്നാലസാധ്യമാണെന്ന പരമാത്മം വ്യക്തമായ ഭാഷയിൽ ഞാൻ നേരത്തേതന്നെ പറയുകയും ചെയ്തിട്ടില്ലേ?

ഫെലി.—അപ്രകാരം ചെയ്തതിനുവേണ്ടി ഞാൻ അങ്ങയെ കൂടുതൽ സ്നേഹിക്കുന്നു. ഇവർ അവിടുത്തെ പാദദാസിയാണ്. എന്നെ അവഹേളിക്കുംതോറും ഞാൻ പൂർവാധികം പ്രേമത്തോടുകൂടി അങ്ങയെ ലാളിക്കും. എന്നെ ഒരു ദാസിയായി മാത്രം വിചാരിച്ചുകൊള്ളുക.

നിന്ദിച്ചുകൊൾകിവളെയിന്നു മറന്നുകൊൾക-
യെന്നല്ല സഭ്യവചനങ്ങളുരച്ചുകൊൾക
എന്നാകിലും തവപദാംബുജഭക്ത പിൻവേ
വന്നീടുവാനനുവദിക്കുകിലെത്രഭാഗ്യം.

എന്നെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം അങ്ങയുടെ ദാസീപദവും ഏറാവും ബഹുമാനാസ്പദമായ ഒരു പദവിതന്നെയാകുന്നു.

ഡെമി.—എനിക്കുള്ള അവജ്ഞയെ നീ ഉദ്ദീപിപ്പിക്കരുത്. എന്തെന്നാൽ നിന്നെക്കാണുമ്പോൾ എനിക്ക് എന്തെന്നില്ലാത്ത ഒരു അനുഭവമുണ്ടാകുന്നു.

ഫെലി.—അങ്ങയെക്കാണാതിരിക്കുമ്പോഴാണ് എനിക്ക് അനുഭവം.

ഡെമി.—പട്ടണം വെടിഞ്ഞു, നിന്നിൽ പ്രണയമില്ലാത്ത ഇവൻ' അധീനയായിത്തീരുന്നത്, സ്രീവിനയത്തി

ന് തീരെ യോജിച്ചതല്ല. എന്നതന്നെയുമല്ല ഈ രാത്രിസമയത്ത്,

ഭൂരിപ്രഭാതിലയമാം തനുവേടകത്തിൻ
ചാരിത്രചാരധനമാൻവനത്തിലേവം
ആരംഗിനക്കതുണയെന്നിഞ്ചെൻറപിൻചേ
പോരുന്നതിന്നബലയാം ഭവതിക്കുചേരാ.

ഫെലി — നിങ്ങളുടെ സദ്ഗുണമാണ് എന്നെ രക്ഷിക്കുന്നത്. രാത്രിയെന്നു പറഞ്ഞത് ശരിയല്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ,

ബന്ധുരാങ്ഗ! ഭവദാസ്യപത്മിനീ
ബന്ധുകാന്തിചിതറുന്നൊരന്തരേ
അന്ധകാരജയാൻഞാൻപരം
സന്തപിപ്പതിനു ബന്ധമെന്തുചാൻ?

ഇത്രമാത്രമല്ല. ഞാൻ ഇവിടെ ഏകാകിനിയുമല്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ അറിയാതെ മാത്രമാണ് എൻറ ലോകം. അറിയാതെ സാന്നിദ്ധ്യം എന്നിങ്ങനെ സമസ്തലോകത്തിൻറയും സാന്നിദ്ധ്യമാണ്. പിന്നെ ഞാൻ ഏകാകിനിയായെന്നതെങ്ങനെ?

ഡെമി--നിന്നെ ക്രൂരജന്തുക്കൾക്കു സമർപ്പിച്ചിട്ട് ഞാൻ ഓടിയൊളിച്ചുകളയും.

ഫെലി-- ക്രൂരജന്തുക്കൾക്കുപോലും അങ്ങയെപ്പോലെ നിഷ്ഠൂരമായ ഒരു ഹൃദയമില്ല. കാട്ടുന്മാരും ഓടിക്കൊള്ളുക. സമൃദ്ധമായ ഒരു മാൻവേട വ്യാഘ്രത്തെ അന്തരമിക്കും. ഭീരുത ഓടിക്കയും ധീരുത ഓടുകയും ചെയ്യും.

ഡെമി—നിന്റെ പ്രലപനങ്ങൾ കേൾക്കുവാൻ ഞാൻ താമസിക്കുന്നില്ല. ഇതാ ഞാൻ പോകുന്നു. എന്ന് അനുഗമിക്കുന്നപക്ഷം ഞാൻ വനത്തിൽവെച്ച് നിന്നെ ഉപദ്രവിക്കാതിരിക്കയില്ല.

ഫെലി--ദേവാലയത്തിൽ വെച്ചും, പട്ടണത്തിൽവെച്ചും, പാടത്തുവെച്ചും അങ്ങ് എന്നെ ഭുജിപ്പിക്കുന്നു. അവിടുന്ന് ചെയ്യുന്ന അപരാധങ്ങൾ സ്രീലോകത്തിനു തന്നെ വലിയ ഭുജിപ്പിപ്പിക്കു കാരണമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. പുരുഷന്മാരെപ്പോലെ പ്രണയലബ്ധിക്കുവേണ്ടി യതിക്കുവാൻ സ്രീകളായ ഞങ്ങൾക്കു നിവൃത്തിയില്ല. ഞങ്ങളോടു പ്രേമാർത്ഥനം ചെയ്യുന്നതല്ലാതെ ഞങ്ങൾ പ്രേമാർത്ഥനം ചെയ്തപതിവില്ല. (ഡെമിടിയസ് പോകുന്നു) അല്ലയോപ്രാണേശ! പ്രേമാർദ്ദ്രയായ ഞാൻ അത്യന്തം സ്നേഹിക്കുന്ന ആ കൈകൊണ്ടുതന്നെ മരണമടയുവാൻ ഇതാ അങ്ങയെ പിൻതുടരുന്നു. നരകത്തിൽ ഞാൻ ഒരു സ്വർഗ്ഗം ചമയ്ക്കട്ടെ.

III

പിതൃനിയോഗത്തെ നിരസിക്കുന്നിതിനാൽ തനിക്ക് ന്യായമായി അനുഭവിക്കേണ്ടിയിരുന്ന മരണശിക്ഷയിൽ നിന്നും രക്ഷനേടുന്നതിനായി തന്റെ പ്രാണനാമനെത്തേടി നിശ്ചിത വനഭാഗത്തെത്തിയ ഫെർമിയായെ ലിസാൻഡർ സ്വാഗതം ചെയ്തു. സംയോഗസന്തുഷ്ടരായ ഈ കാമിനി കാമുകന്മാർ അവരുടെ പ്രാപ്യസ്ഥാനത്തെ ലക്ഷ്യമാക്കി പ്രയാണംതുടങ്ങി. അധഃപക്ഷേപം നിമിത്തം മാർഗ്ഗമദ്ധ്യത്തിൽ വെച്ച് ഫെർമിയായുടെ കരചരണാദി-കർമ്മ അലസ ലുളിതങ്ങളായിത്തീർന്നു. തനിക്കുവേണ്ടി ജീവിതംപോലും ത്യജിക്കുവാൻ തയ്യാറായ തന്റെ പ്രേമഭാജനത്തെയാത്രാക്ഷേപത്തിന് വിധേയമാക്കുവാൻ ലിസാൻഡർക്ക് തീരെ സമ്മതമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഒരു മനോഹരമായ പുൽത്തകടിയിൽ ഫെർമിയായും ലിസാൻഡറും വിശ്രമിച്ചു. താമസമന്ത്രേ അവർ ഉറക്കമായി.

ഓബറോണിന്റെ നിയോഗാനുഷ്ഠാനത്തിനായി സഞ്ചരിക്കുന്ന പക്ഷ് ഫെർമിയായേയും ലിസാൻഡറേയും കാണുവാനിടയായി. ഇവർ ഓബറോൺ തന്നോടു് പറഞ്ഞ യുവതിയും യുവാവുമാണെന്ന് പക്ഷ വിചാരിച്ചു. ലിസാൻഡറെ ഡെമിററിയിയസ്സിന് തെറ്റിയിരിച്ചു, അവൻ ഉണർന്നാലുടൻ സമീപസ്ഥനായ സ്രീയെത്തന്നെ കാണുമെന്ന് അനുമാനിച്ചും പക്ഷ് പ്രേമരസം ലിസാൻഡറുടെ കണ്ണിൽ തളിച്ചു.

പ്രണയബദ്ധയായ ഫെലീന ഡെമിററിയിയസിനെ അതിവേഗം അനുഗമിച്ചതായിക്കണ്ടല്ലോ. ഡെമിററിയിയസ് വളരെ വേഗത്തിൽ ഓടിത്തുടങ്ങി. ഫെലീന ഓടിത്തള

ന്നു. ഡെമിററ്റ് റിയസ് അവളുടെ ദൃഷ്ടിപഥത്തിൽ നിന്നും
 മറഞ്ഞു. അവൾ വിഷണ്ണയായി.—നൈരാശ്രത്തിനടി
 പെട്ടു. അവളുടെ ഗതി വളരെ മന്ദമായിത്തീർന്നു. അപ്ര
 തീക്ഷിതമായി അവൾ ലിസാൻഡർ കിടക്കുന്ന സ്ഥലത്തു
 വന്നുചേർന്നു. അവൾ ലിസാൻഡറെ വിളിച്ചുണർത്തി.
 പ്രേമരസസിക്കുമായ തന്റെ കണ്ണുതുറന്നു ലിസാൻഡർ
 ഹെലിനയെ നോക്കി. എന്തൊരാശ്ചര്യം! അഗാധമായ
 പ്രേമത്തോടും ആദരവോടും കൂടി അവളോടു ചില അനു
 നയമൊഴികൾ പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. പ്രേമരസത്തിന്റെ ശ
 ക്തിനിമിത്തം ഹെലിനയിൽ രാഗമുദിക്കയാൽ ലിസാൻ
 ഡർ ഹെർമിയായോടുള്ള സ്നേഹം പാടെ മാഞ്ഞുപോയി.
 ഹെലിനയും ഹെർമിയയും തമ്മിൽ ഹംസിയും കാക്കയും
 പോലുള്ള വ്യത്യാസമുണ്ടെന്നും, ഹെലിനയുടെ പ്രേമത്തി
 നുവേണ്ടി താൻ ഏതുദുരിതത്തേയും അഭിമുഖീകരിക്കുവാൻ
 തയ്യാറാണെന്നും മറ്റും കാമുകസാധാരണമായ രീതി
 യിൽ പ്രേമമന്ദ്രണമായി ലിസാൻഡർ ചിലതൊക്കെ സം
 സാരിച്ചു. ഹെലിന അത്യന്തം അമ്പരന്നു. ഹെർമിയാ
 യിൽ ദുഃഖാനുരക്തനായ ലിസാൻഡർ തന്നോടു ഈ വി
 യം പ്രേമാത്മനയ്ക്കു് ഒരുങ്ങുന്നതിന്റെ രഹസ്യം എന്തെ
 ന്നറിയാതെ അവൾ അതുതല്ലെട്ടു. ലിസാൻഡറുടെ ഈ
 ഭാവനയിൽ യാതൊരു യാഥാർത്ഥ്യവുമില്ലെന്നും, തന്നെ പ
 റിഹസിപ്പുവാൻ വേണ്ടി ഇങ്ങനെ ചെയ്യുന്നയാണെന്നും
 ഹെലിന ദുഃഖമായി വിശ്വസിച്ചു. പരിഹാസം സഹി
 ക്കവയ്യ എന്ന ഭാവത്തിൽ ഹെലിന അവിടെനിന്നും യാ
 ത്രയായി. സൂക്ഷ്മയായിക്കിടന്നിരുന്ന തന്റെ ആത്മനായി
 കയെപ്പറ്റി യാതൊരു ചിന്തയും കൂടാതെ ലിസാൻഡർ
 ഹെലിനയെ അനുഗമിച്ചു.

(വനത്തിൽ മറൊരുഭാഗം)

(ലിസാൻഡറും ഫെർമിയായും പ്രവേശിക്കുന്നു)

ലിസാ—പ്രാണനാഥേ! ഈ വനത്തിൽ അലഞ്ഞുതിരിയുകനിമിത്തം നീ വളരെ ക്ഷീണാക്രാന്തയായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. വാസ്തവം പറയുന്നപക്ഷം ഞാൻ വഴിയും മറന്നുപോയി. സമ്മതമെങ്കിൽ നമുക്കിവിടെ വിശ്രമിച്ചു് പ്രഭാതത്തിൽ ഉത്സാഹത്തോടെ നടക്കൊള്ളാം.

ഫെർ—അതിനെന്താണ്, അപ്രകാരംതന്നെ ഭ്രമിക്കിക്കൊള്ളട്ടെ. എന്നാൽ ശയനത്തിനു് സൗകര്യമുള്ള ഒരു സ്ഥലം കണ്ടുപിടിക്കുകതന്നെ.

ലിസാ—ഒരു ചെറിയ പുൽക്കെട്ടു് നമുക്കു രണ്ടുപേർക്കും ഉപയാനമാക്കാമല്ലോ. നാം ശരീരംകൊണ്ടു് രണ്ടെങ്കിലും ഹൃദയത്തിന്റെ വെച്ചുകൃത്യവും വിവാഹനിശ്ചയവും നമ്മെ ഏകീകരിക്കുന്നു.

ഫെർ—അല്ലയോ ലിസാൻഡർ! അതു പാടില്ല. ഇത്ര സമീപത്തു കിടക്കേണ്ട.

ലിസാ--കാമിനീ! എന്റെ നിർമ്മലമായ ഉദ്ദേശ്യം നീ ഗ്രഹിക്കണം. കാമിജനങ്ങളുടെ പ്രവൃത്തികൾക്കു് അർത്ഥം കല്പിക്കുന്നതിൽ പ്രേമം മാത്രമാണു് പ്രമാണം.

ഓമലേ! പ്രണയവല്ലികൊണ്ടുഹൃത്-
കോമളാബ്ജയുഗമിനു ബദ്ധമായു്
നീമടിക്കരുതു ബാഹുവല്ലിയാൽ
മാമകാംഗപരിരംഭണത്തിനായു്.

ഇക്കാര്യത്തിൽ നീ തെല്ലും പ്രതിബന്ധഭാവം അവ
ലംബിക്കരുതേ.

ഫെർ—ലിസാൻഡർ സരസമായി സംഭാഷണം ചെയ്യുന്നു. ഈ നിസ്സാരമായ വേർപാട് ഒരു യുവാവിനും യുവതിക്കും ചേർന്നുതന്നെയാണ്. മരണപശ്ചാത്തം എന്നോടുള്ള സ്നേഹത്തിനു യാതൊരു കുറവും വരുത്തരുതേ.

ലിസാ—ഈ പ്രാർത്ഥനയെ ഞാൻ ശിരസാ വഹിക്കുന്നു. നിന്നോടുള്ള പ്രേമത്തിന് എന്തെങ്കിലും സംഭവിക്കുന്നു അന്ന് എനിക്കു പ്രാണഹാനി സംഭവിക്കട്ടെ. (കുറച്ചുമാറി) നിന്നെ നിദ്രാഭേദി അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ.

ഫെർ—നിങ്ങൾക്കും സുഖമായ നിദ്രയുണ്ടാകട്ടെ.

(അവർ ഉറങ്ങുന്നു.)

(പക്ഷ് പ്രവേശിക്കുന്നു)

പക്ഷ്—ഞാൻ ഈ കാടൊട്ടു ചുറ്റിനടന്നു. ഏതൻസു കാരനായ ആ യുവാവിനെ കണ്ടുതെ ഇല്ല. പ്രേമോദ്ദീപകമായ ഈ പ്രേമരസം അയാളുടെ കണ്ണിൽ തളിക്കുവാനും സാധിച്ചില്ല. ഹാ! രാത്രിസമയം. വലിയ നിശ്ശബ്ദതേ. ആരാണിവിടെക്കിടക്കുന്നതു്. ഏതൻസുകാരുടെ വേഷമാണ് ഇവൻ ധരിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ഓമ്പറോൺ പറഞ്ഞ ആൾ ഇവൻതന്നെ യായിരിക്കണം. തന്നെ അനുഗമിച്ച യുവതിയെ നിരസിച്ചതു് ഇവൻതന്നെ. ഓ! ആ സ്ത്രീയും ഈ തണുത്തതും വൃത്തികെട്ടതുമായ നിലത്തുകിടന്നുറങ്ങു

നുണ്ട്. ശ്രദ്ധാത്മാവായ ഇവർ പ്രണയശൂന്യനും
അഭാസനുമായ ഇവന്റെ സമീപത്തു കിടക്കുവാൻ
ധൈര്യപ്പെടുമ്പോൾ. (പിസാൻസമുദ്ര കണ്ണുകളിൽ
പുഷ്പരസം വിഴുന്ന്-)

ഈമണിലാക്കുമനുരാഗമിരറിട്ടുന
കാമാസ്രസാരമിതുനിൻ നയനംനനച്ചു
ഓ! മർത്യ! നീയുണരവേനികടത്തിൽവാഴും
സോമാസ്ത്രയിൽ പ്രണയബന്ധമുദിച്ചിടട്ടേ.

പ്രണയാതിരേകം നിന്റെ നിദ്രയെ അനതിദീർഘ
മാക്കട്ടെ. ഞാനിതാ ഓബറോണിന്റെ സമീപ
ത്തേക്കു പോകുന്നു. (പക്ഷ് പോയി)

(ഡെമിറ്റിയസ്സും ഹെലിനയും ഓടിയെന്നു.)

ഹെലി—അല്ലയോ ഡെമിറ്റിയസ്! നിങ്ങളെന്നെ വള
രെ വിഷമിപ്പിക്കുന്നു. സ്വപ്നമൊന്നു നിൽക്കണമെ.

ഡെമി—എന്നെ നീ സമീപിക്കുന്നതു അനാവശ്യമാണ്.
അപ്രകാരം ചെയ്യരുത്.

ഹെലി—ഓ! ഈ ഇടത്തു് അങ്ങു് എന്നെ വിട്ടിട്ടുപോ
കുമോ? ഒരിക്കലും അങ്ങനെ ചെയ്യരുതേ.

ഡെമി—നിനക്കു് അപായം വരാതിരിക്കണമെങ്കിൽ ഇവി
ടെയെങ്ങാനും നിന്നുകൊൾക. ഞാൻ പോകുന്നു.
(പോയി.)

ഹെലി—ബുദ്ധിമുട്ടായ ഈ അനുഗമനം നിമിത്തം എ
നിക്കു ശ്വാസംമുട്ടുന്നു. ഞാൻ കൂടുതലായി പ്രാർത്ഥി

ക്കുംതോറും എന്റെനേക്കുള്ള ദാക്ഷിണ്യം കുറഞ്ഞു വരുന്നു. എവിടെയിരുന്നാലും ഹെർമിയ ഭാഗ്യവതിതന്നെ. അവളുടെ നേത്രയുഗളം അനുഗ്രഹീതവും ആകർഷകവുമാണ്. അവളുടെ കണ്ണുകൾ ഇത്ര പ്രഭാവപൂർണ്ണങ്ങളാകുവാനുള്ള കാരണം, നിശ്ചയമായും തപ്തമായ ബാഷ്പബിന്ദുക്കൾ വാൻതായിരിക്കുകയില്ല. അങ്ങനെയായിരുന്നു എങ്കിൽ, ഇടമുറിയാത്ത അശ്രുധാരഎന്റെ കണ്ണുകളും വാന്നിട്ടുണ്ടല്ലോ!!

വാസ്തവം ആലോചിക്കുന്നപക്ഷം

വന്യജന്തു മുഖതുല്യമെൻമുഖം
ശൂന്യസുന്ദരമിതൊന്നുകാണവേ
ധന്യനാം ഹൃദയനാഥനെനെവി
ദൃന്യകന്യകയിലുള്ള ഴിഞ്ഞതാം.

ഇതിൽ എനിക്ക് തീരെ ആശ്ചര്യമില്ല. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ എന്റെ ഭ്രമംകരരൂപം കാണുവാനിടയാകുന്ന കാട്ടുജന്തുക്കൾ പോലും ഭയപ്പെട്ട് ഓടിപ്പോകുന്നു. ഹെർമിയയുടെ താരോജ്വലങ്ങളായ നേത്രങ്ങളെ എന്റെ നേത്രങ്ങളോടു താരതമ്യപ്പെടുത്തുവാൻ തുനിഞ്ഞ വിഡ്ഢിത്തം എത്രയോ ഗർഹണീയമാണ്. ഓ! ഇവിടെ ആരാണു്, ലിസാൻഡറോ? മരിച്ചുകിടക്കുന്നുവോ, ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്നുവോ? രക്തചരായയും മുറിവുകളും ഒന്നും കാണുന്നില്ലല്ലോ. റേ! ലിസാൻഡർ! എഴുന്നേല്ക്കുക, എഴുന്നേല്ക്കുക.

ലിസാ—(ഉണൺഴുതനറു്) സുമുഖിയായ ഭവതിക്കവേണ്ടി ഞാൻ അഗ്നികണ്ഡംപോലും തരണംചെയ്യാം.

ഉരസ്സിലൂടെ വേതിയുടെ ഹൃദയം കാണുവാൻ പ്രകൃതിയുടെ സൃഷ്ടികലാപാടവം എന്നെ ശക്തനാക്കുന്നു. ഡെമിററ്റ് റിയസ് എവിടെ. അവൻ എന്റെ പെഡ് ഗത്തിന് ഉചിതമായ ഇരയാണ്.

ഫെലി—ലിസാൻഡർ! അങ്ങനെ പറയുന്നതു ശരിയല്ല. നിങ്ങളുടെ കാമിനിയെ അദ്ദേഹം സ്നേഹിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും അവൾ നിങ്ങളോടു വിശ്വാസ്യയാകയാൽ പറഞ്ഞുകൊടുക്കേണ്ടതൊന്നുമില്ലല്ലോ. അതിനാൽ തൃപ്തിയായിരിക്കുക.

ലിസാ—എന്ത്! ഫെർമിയായെക്കൊണ്ട് തൃപ്തിപ്പെടുകയോ? ഞാൻ അവളുമൊരുമിച്ചു കഴിച്ചു ആ മുഷിച്ചിലേറിയ കാലത്തെ ഓർമ്മ് സങ്കടപ്പെടുന്നു. എന്നു തന്നെയുമല്ല,

മരാളഗതിയായതിൻ പ്രണയലബ്ധിയിലാക്കാക്കിയ-
ക്കരാളതരഗാത്രീയാമവളെ ഞാനുപേക്ഷിച്ചുപോ!
വരാംഗി! കർമ്മം സിയെപ്പകരമായ് ലഭിച്ചിടിലി-
ന്നൊരാളുമൊരു കാക്കയെക്കളുവതിന്നു ശങ്കിക്കുമോ?

മനുഷ്യന്റെ മനസ്സ് അവന്റെ യുക്തിശാസനത്തിന് അധീനമാണ്. ഭവതിയാണ് ഫെർമിയായെക്കാൾ എന്തുകൊണ്ടും കാര്യമെന്ന് ആ യുക്തിശാസനം എന്നെ ഉദ്ബോധിപ്പിക്കുന്നു. ഏതു ഫലമായിരുന്നാലും അതിന്റെ നിശ്ചിതകാലത്തു മാത്രമേ അതു പരിപക്വമാകയുള്ളൂ. ചെറുപ്പമായിരുന്നതിനാൽ ന്യായവാദം ചെയ്യുന്നതിനു ഞാൻ അസമർത്ഥനായിരുന്നു. എന്നാൽ—

പ്രണയചരിതമോതുംനിൻ മുഖഗ്രന്ഥസാരം
ക്ഷണമിവനുധരിപ്പാൻ ബുദ്ധിയില്ലൊഴിച്ചു
ഗുണവതിമതിമാന്ദ്ര്യംകൊണ്ടുഞാൻപണ്ടുനിന്നോ-
ടണവതിനുമടിച്ചു മന്ദഭാഗ്യംസമസ്തം.

ഓ! മനോഹാരിണി! പ്രേമപ്രമുഖമായ എന്റെ
ഏകയം ഇപ്പോൾ നിന്നിൽ നിവീനമാകുന്നു.

ഓലി-- റാ കഷ്ടം!! ഈ പരിഹാസമനുഭവിക്കാനാ
ണോ ഭൂമിയിൽ ഞാൻ ജനിച്ചതു്? ലിസാൻഡർ!
ഇഴവിധമുള്ള നിന്ദാതിരേകത്തിനു ഞാൻ എങ്ങനെ
യാണു് പാത്രമായിത്തീന്നതു്?

ഗുരുതരപ്രണയത്തൊടുഞാൻവരി-
ച്ചൊരുവനെനെ വെടിത്തതിനിർദ്ദയം
കരുണശീല! ഭവതു് പ്രിയമിത്രമായു്-
ക്കരുതിയെന്നൊരസിക്കരുതീവിയം.

അനഭിലഷണീയമായ രീതിയിൽ പ്രേമാത്മനചെയ്തു്
എന്നെ ഇഴവിധം നിങ്ങൾ അപമാനിക്കുമെ
ന്നു ഞാൻ തീരെ വിചാരിച്ചിരുന്നില്ല. നിങ്ങൾ
യോഗ്യനും ഉത്തമനുമാണെന്നാണു് ഞാൻ ധരിച്ചിര
ന്നതു . കഷ്ടം! അത്മനാഥനാൽ പരിത്യക്തയായ
ഒരുവൾ അപരന്റെ നിന്ദയും അനുഭവിക്കേണ്ടി വ
രുന്നല്ലോ!! ഞാൻ നിങ്ങളോടു യാത്ര പറയുന്നു.

(പോകുന്നു)

ലിസാ - ഇവൾ ഹെർമിയായെ കാണുന്നില്ല. ഹെർമിയ!
അവിടെ കിടന്നുറങ്ങിക്കൊള്ളുക. മേലാൽ ലി
സാൻഡറുടെ സമീപത്തു വരുവാൻ പാടില്ല. എ
ന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ,

മതിമയങ്ങി മനോജ്ഞാനിരീക്ഷണ-
ച്ചതിയിൽ മുങ്ങി വലഞ്ഞു കുറച്ചുഞാൻ
മതിയതൊക്കെ മുഷിഞ്ഞുമുഷിഞ്ഞുവി-
സ്മൃതിയിലാണ്ടു പഴങ്കഥയൊക്കെയും.

ഞാൻ നിന്നെ അത്യന്തം ചെറുക്കുന്നു. എന്റെ സ്വ
വശക്തികളും ഫെലിനയെ സ്നേഹിക്കുന്നതിനും ആ
ദരിക്കുന്നതിനും സന്നദ്ധങ്ങളാകട്ടെ!

ഫെർ — (ഉണർന്നിട്ട്) അയ്യോ രക്ഷിക്കണമേ! രക്ഷിക്കണ
മേ! ലിസാൻഡർ! എന്റെ ഉറസ്സിൽ കുടിച്ചുപിടി
ച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ സുപ്പ്ത്തിനെ വലിച്ചു കളയേണമേ!
ഫാ! ഇതെന്തു ദയനീയമായിരിക്കുന്നു. ഞാൻ എ
ന്തൊരു ഭൃത്യപഷ്ടമാണ് കണ്ടത്? പ്രാണനാഥ! എ
ന്റെ ദഹം യോചേശത്താൽ തരളിതമാകുന്നു. ഫാ!

ശരളകല്പഷമായ ദന്തമാനേ:-
അശ്വശാൻ മമ മാറിടം പിളക്കേ
സരസതയൊടു കണ്ടുകൊണ്ടിരുന്നെൻ
വര,നിതി കണ്ടു കിനാവസഹ്യമായ് ഞാൻ!

ലിസാൻഡർ! അങ്ങ് എന്നെ വെടിഞ്ഞുവോ? പ്രാ
ണേശ! ശ്രവണപഥത്തിൽ നിന്നും അവിടുന്ന് ദൂരയൊ
ണോ? ഒരു ശബ്ദവും കേൾക്കുന്നില്ലല്ലോ! ഫാ! അവി
ടുന്ന് എവിടെയാണ്. ഞാൻ പറയുന്നതു കേൾക്കുന്നുണ്ടെ
ങ്കിൽ, അവിടുന്ന് സംസാരിക്കണമേ! ഞാൻ യേവിഹവ
ലയായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ ഇവിടെയില്ലെന്നു ഞാൻ
വിചാരിക്കുന്നു. ഒന്നുകിൽ നിങ്ങളേയോ അല്ലെങ്കിൽ
മരണത്തേയോ ഞാൻ താമസമെന്തു സമീപിക്കും.

IV

തീസ്യസ്സിന്റേയും ഹിപ്പോളിറയുടെയും വിവാഹം ആഘോഷിക്കുന്നതിനു വേണ്ട സജ്ജീകരണങ്ങൾ ചെയ്തു തുടങ്ങി. ജനങ്ങളുകനായിരുന്ന പ്രഭുവിനോടു തങ്ങൾക്കുണ്ടായിരുന്ന സ്നേഹബഹുമാനാദികളുടെ ഫലമായി “ബോട്ടം” തുടങ്ങിയ ചില സാധാരണജനങ്ങൾ ഒന്നു ചേന്ന് കല്യാണാചസരത്തിൽ ഒരു നാടകമഭിനയിക്കണമെന്നു തീർച്ചയാക്കി. നാടകപരിശീലനത്തിനായി ഏതൻസ് പട്ടണത്തിനു സമീപമുള്ള വിജനപ്രദേശത്തിൽ അവർ ഒരുമിച്ചുകൂടി. അഭിനയപരിശീലനം നടന്നുവരവേ കാര്യവശാൽ രംഗത്തുനിന്നും പുറത്തേക്കു പോയ ‘ബോട്ടം’ പക്കിന്റെ കൌശലം നിമിത്തം ഗർഭശീഷ്ണനായി രൂപാന്തരപ്പെട്ടു. ഈ വിരൂപീകരണം കണ്ടു വിഹ്വലചിത്തരായിത്തീർന്നു സഹാഭിനയക്കാർ ആ അറണ്യപ്രദേശത്തുനിന്നും ഓടിരക്ഷപ്പെട്ടു. മായാവിയായ പക്കു വികൃതരൂപിയായ ബോട്ടമിനെ സൂക്ഷ്മമായിക്കിടന്നിരുന്ന റൈറററനിയായുടെ സമീപത്തിലേക്കു നയിച്ചു. സഖാക്കളാൽ പരിത്യക്തനാണെങ്കിലും താൻ നിർഭയനാണെന്ന ഭാവത്തോടുകൂടി കണ്ണുകരോരമായ ഗർഭസേചരത്തിൽ ബോട്ടം സംഗീതമാരംഭിച്ചു. അടുത്തുകിടന്നുറങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്ന കിന്നരരാജ്ഞിയുടെ ശ്രവണപുടത്തിൽ പതിച്ച ഈ ഖരസേചരം അവളുടെ നിദ്രയെ ശിഥിലപ്പെടുത്തി. നേരത്തെതന്നെ ഓബറോൺ റൈറററനിയായുടെ നയനങ്ങളിൽ പുഷ്പരസസേകം ചെയ്തിരുന്നതിനാൽ അവൾപ്രബുദ്ധയായ അവസരത്തിൽ, കഴുതസചരത്തിൽ പാട്ടുപാടി അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും ഉലാത്തുന്നതായിക്കണ്ട ബോട്ടമിൽ അവൾക്കു പ്ര

ണയം ഉളവായി. ബോട്ടമിന്റെ സംഗീതം റൈറ്ററനിയായുടെ ശ്രവണപുടത്തിനും, രൂപലാവണ്യം നയനയുൾമത്തിനും നിവൃതികരമായിത്തീർന്നു. പ്രശ്നപൂർവ്വമായ പ്രാർത്ഥനകളോടുകൂടി തന്റെ പ്രേമഭാജനത്തെ അവൾ അനുനയിച്ചു. കിന്നരസാമ്രാജ്യ ചക്രവർത്തിനിയായ റൈറ്ററനിയ രാജോചിതങ്ങളായ സുഖഭോഗസാമഗ്രികളെക്കൊണ്ട് അത്മസർവ്വസമാധാന ബോട്ടമിനെ സാന്വരണമുപചരിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. ഈ വിവരം ഓബറോണിനെ അറിയിക്കുവാനായി പക്ഷ് അങ്ങോട്ടേയ്ക്കു യാത്രതിരിച്ചു.

(വിചിന്തയിൽ മറ്റൊരുഭാഗം; ഓബറോൺ പ്രവേശിക്കുന്നു)

ഓബ -- റൈറ്ററനിയ ഉണർന്നിട്ടുള്ള പക്ഷം അദ്ദേഹം ദൃഷ്ടിഗോചരമായ ഏതൊരു ജീവിയോടായിരിക്കാം നിസ്സീമമായ രാഗത്തോടുകൂടി അവൾ പ്രേമാർത്ഥനം ചെയ്തിരിക്കാവുന്നതു്. എന്റെ ദൂതൻ ഇതാവരുനു.

(പക്ഷ പ്രവേശിക്കുന്നു)

ചപലനായ പക്ഷേ! ഭൂതാവിഷ്ടമായ ഈ വനപ്രദേശത്തിൽ രാത്രിസമയത്തെ കഥയെന്താണു്?

പക്ഷ മഹാരാജ്ഞി ഒരു ഭയംകരജന്തുവിൽ അനുരക്തയായിരിക്കുകയാണു് മഹാനായ തീസ്യൂസിന്റെ വിവാഹാവസരത്തിൽ പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതിനായി ഒരു നാടകം പരിശീലിക്കുവാൻ ഏതൻസുപട്ടണത്തിലെ വ്യവസായശാലകളിൽ പണിയെടുക്കുന്ന ഒരു കൂട്ടം പരഷ്വന്തികളായ കുറെ ആളുകൾ റാജ്ഞി സുഷുപ്തിയിൽ ലയിച്ചിരുന്ന അവസരത്തിൽ വല്ലിക്കടി

ലിന്റെ സമീപം വന്നുചേർന്നു. അപദാർശമങ്ങളായ അവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഏറ്റവും ബുദ്ധിമുട്ടിനന്നം നായകന്റെ ഭാഗം അഭിനയിക്കുന്നവരും ആയ ഒരുവൻ രംഗത്തുനിന്നും ഒരു കുറിക്കാട്ടിലേക്ക് പ്രവേശിച്ചു. ആ തക്കം നോക്കി ഒരു കഴുതയുടെ തല ഞാൻ അവന്റെ കണ്ണത്തിൽ ചേർത്തുവെച്ചു. അവൻ ഉടനെ തന്നെ രംഗത്തുചെന്നു നായകനോടു് ഉത്തരം പറയേണ്ടിയിരുന്നതിനാൽ എന്റെ ആ വിനോദം പ്രകടമായിത്തീർന്നു. അവർ അവനെക്കണ്ടു ക്ഷണത്തിൽ,

ഉന്നാനോക്കിയടുത്തവേടനെയുടൻ
 കണ്ടിട്ടുസംഭ്രാന്തരാ-
 മന്നല്ലേടകളും മികച്ചവെടികേട്ടു-
 ഉള്ളാരുകാകങ്ങളും
 ഉന്നതപത്തൊടുവേർപിരിഞ്ഞുരഭസം
 വാനിൽപറക്കുന്നചോൽ
 ഭിന്നിച്ചിട്ടവരങ്ങുമിങ്ങുമതിയായ്
 മങ്ങുന്നതും കണ്ടുഞാൻ.

എന്നതന്നെയുമല്ല ലഹളകേട്ടു് ഭയന്നു് അവർ ഒന്നിനമുകളിൽ ഒന്നായി വീഴുവാൻ തുടങ്ങി. അവർ കൊലപാതകം! കൊലപാതകം!! എന്നു നിലവിലിച്ചു. ഏതൻസ്നിവാസികളെ വിളിച്ചു് സഹായമപേക്ഷിച്ചു. ഇങ്ങനെ ഉത്കടമായ ഭയം അവരുടെ ചേതനാശക്തിയെ നശിപ്പിച്ചപ്പോൾ അചേതന വാസ്തുക്കൾ അവരെ ഉപദ്രവിക്കുവാൻതുടങ്ങി. എങ്ങനെയെന്നാൽ,

അത്യന്തഭയോടുവിറച്ചു കുതിച്ചിടുന്നാ-
 മർത്യർക്കെഴു നവസനാദികളോട്ടശേഷം
 ശത്രുക്കളെന്നനിലയിൽ ചിലകണ്ടകാഗ്ര-
 ഹസ്തങ്ങളാലപഹരിച്ചു വനഭ്രമങ്ങൾ.

ഭയപ്പെടുത്തി ഞാൻ അവരെയെല്ലാം കാടിച്ചു. പ-
 റിവർത്തിതശരീരനായ ഷോട്ടമിനെ അവിടത്ത-
 നെ നിന്തി. ആ സന്ദർഭത്തിൽ റൊറോനിയ
 ഉണരുകയും ആ ഗർഭഭ്രമരസ്തനെ തത്ക്ഷണം
 പ്രണയിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഓമ്പ—ഞാൻ ഉദ്ദേശിച്ചതിൽ നിന്നും ഇതു തുലോം ക-
 വിഞ്ഞുപോയിരിക്കുന്നു. പറഞ്ഞിരുന്നതുപോലെ ഏ-
 തൻസുകാരനായ ആ യുവാവിന്റെ നന്മനങ്ങളിൽ
 പുഷ്പരസം വീഴ്ത്തിയോ?

പക്ഷ്—സുപ്തനായ അവനെ ഞാൻ കണ്ടു്, അക്കാര്യവും
 നിവ്ഹിച്ചു. ആ സ്ത്രീയും സമീപത്തുകിടക്കുന്നുണ്ടാ-
 യിരുന്നു. അവൻ ഉണർന്നു അവസരത്തിൽ അവളെ
 തന്നെ കണ്ടിരിക്കണം.

(ഡമിററിയിസ്സും ഹെർമിയായും പ്രവേശിക്കുന്നു)

ഓമ്പ—പക്ഷേ! അടുത്തു വരിക. ഇതാണ് ആ ഏതൻസു-
 കാരൻ.

പക്ഷ്—ആ സ്ത്രീ ഇതുതന്നെ. പക്ഷേ പുരുഷൻ വേറെ
 യാണ്.

ഡെമി—ഇത്രകണ്ടു നിന്നെ പ്രേമിക്കുന്ന ഒരുവനെ ഭർ-

ത്വിക്കുകയും നിന്റെ അത്യന്തശത്രുവിനെക്കുറിച്ച് നെടുവീർപ്പിടുകയും ചെയ്യുന്നതു ശരിയാണോ?

ഫെർ — ഞാനിപ്പോൾ നിന്നെ ശകാരിക്ക മാത്രമേ ചെയ്യുന്നുള്ളൂ. അതുമാത്രം പോര. ലിസാൻഡറെ നീ നിഹനിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ നീയെന്റെ ശാപംകൂടി അർഹിക്കുന്നു.

പാരംതളൻ മമ കാമുകനൊട്ടറങ്ങും
നേരത്തുനീയവനെ ഹന്ത! വധിച്ചുവെങ്കിൽ
കൃരസപദോ! തവ താഡനമേറാവന്റെ
ചാരത്തുപോവതിനെനിക്കതിമോഹമിപ്പോൾ.

ചോരയിൽ കാലുകുത്തിയ നിന്റെ മുട്ടുകളും അതിൽ മുങ്ങിക്കൊള്ളട്ടെ. ദിവാകാമുകനായ സൂര്യൻപോലും ലിസാൻഡറെപ്പോലെ വിശ്വസനായിരുന്നില്ല.

വസുന്ധരാദേവി പിളർന്നിടുന്നതും
പ്രസന്നനാം ചന്ദ്രനതിൽകടപ്പതും
ലിസാൻഡറെന്ന വെടിയുന്നതും ഹ! വി-
ശ്വസിക്കുവാൻ യത്നമെനിക്കതുല്യമാം.

അതിനാൽ രീർച്ചയായും നീയവനെ കൊന്നിരിക്കും എന്നാണു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നത്. ചൈതന്യരഹിതവും രൂക്ഷവുമായ നിന്റെ ഭാവം ഒരു ഹിതകര ചേർന്നുതന്നെയാണ്”.

ഡെമി — ഇതു നിഹതന്റെ ലക്ഷണമത്രേ. നിന്റെ രൂക്ഷസപദോവം നിമിത്തം ഹൃദയം തകൻപോയ ഞാൻ നിഹതൻതന്നെയാണ്. എന്നാൽ ഹിതകിയായ നീയാകട്ടെ,

ചാരുതപയും സരസഭാവവിലാസവായ്ക്കും
 ചേരുന്നനിൻ തനുലതയ്ക്കുമാഭൂതം
 നീരസ്രുമായ് പ്രചൈരിഞ്ഞുമനോജ്ഞശ്രു-
 താരംകണക്കയിവിളങ്ങിയീയങ്ങിട്ടുന!

ഹെർ—എന്റെ ലിസാൻഡർക്ക് എന്തു സംഭവിച്ചു? അതു പറയണം. അദ്ദേഹം എവിടെയാണ്. ഹെ! ഡെ മിററിയില്ല! അദ്ദേഹത്തെ എന്തിനു ജീവനോടെ തരമോ?

ഡെമി—അവന്റെ ശവശരീരം എന്റെ നായാട്ടുപട്ടി കരകൾ കൊടുക്കുന്നതല്ലേ ഇതിലും ഭേദം!

ഹെർ—ഹരി! നായേ! എന്തെക്കൊണ്ട് സ്ത്രീകളുടെ ക്ഷമാ പരിധിയെ അതിലംഘിക്കുവാൻ നീ തുനിയുന്നു. നീയവനെ കൊന്നുകഴിഞ്ഞുവോ? എങ്കിൽ ഇനി മേൽ പുരുഷന്മാരുടെ ഇടയ്ക്കു നിനക്കു ഗണനയില്ലാതെ പോകട്ടെ. എന്തിനുവേണ്ടി നീ ഒരു സത്യംപറയണമേ. ഉറങ്ങിക്കിടന്നപ്പോഴാണോ നീയദ്ദേഹത്തെ വധിച്ചത്? ക്രിമിപ്രായനായ ഒരു അണുവിപ്പാമ്പിനും ഇതു ചെയ്യാമായിരുന്നല്ലോ. ഇതുചെയ്തവൻ ഒരു അണുവിതന്നെയാണ്. നിന്നേക്കാൾ കഠിനമായി ദംശിക്കുവാൻ ഒരു പാമ്പിനും ഇതുവരെ സാധിച്ചിട്ടില്ല.

ഡെമി—തെറ്റിദ്ധാരണനിമിത്തമാണു നീ ഭക്ഷിക്കുന്നതു്. ലിസാൻഡറെ ഞാൻ കൊന്നിട്ടില്ല. എന്റെ അറിവിൽ ചെട്ടിടത്തോളം അവൻ മരിച്ചിട്ടുമില്ല.

ഹെർ—എന്നാൽ അവൻ സുഖമായിരിക്കുന്നു എന്നു പറയുക!

ഡെമി—ഞാൻ അപ്രകാരം ചെയ്താൽ എന്തിനെയാണ് പ്രതിഫലം ലഭിക്കാവുന്നത്?

ഹെർ—എന്നെ ഇനിമേൽ കാണാതിരിക്കുവാനുള്ള അവകാശം മാത്രം. നിന്റെ നിദ്രമായ സാന്നിധ്യത്തിൽ നിന്നും ഞാൻ വേർപിരിയുന്നു. ലിസാൻഡർ മരിച്ചാലും ശരി, ഇല്ലെങ്കിലും ശരി നീ എന്നെ മേലാൽ കാണുകയില്ല. (പോകുന്നു.)

ഡെമി—ഇത്ര ബുദ്ധിപ്പെട്ട് ഇവളെ അനുഗമിക്കണമെന്ന് ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. അതിനാൽ ഇവിടെ സ്വപ്നനേരം വിശ്രമിക്കേണമെന്നു. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ,

ശോകാതിരേകപരിതാപത്തയാൻ നിദ്രാ-
സ്തോകം ലഭിച്ചതിനമിന്നവകാശമെന്യേ
ഹാ! കഷ്ടമൊട്ടുവലയുന്നിവനല്ലസെഴുപ്യ-
മാകാം കുറച്ചിവിടെയൊന്നുശയിച്ചുവെന്നാൽ.

(കിടന്നുറങ്ങുന്നു)

ഫെലിനയോടുള്ള അനുകമ്പനിമിത്തം, ഡെമിററി യസ്സിനെ അവളിൽ അനുരക്തനാക്കുന്നതിനു കാബറോൺ ചെയ്ത യത്നം അപ്രതീക്ഷിതമായ ഒരു ഫലത്തിൽ കലാശിച്ചുവല്ലോ. ഇതുനിമിത്തം ഫെർമിയായുടെ പുറകെ ഡെമിററിയസ്, ഡെമിററിയസ്സിന്റെ പുറകെ ഫെലിന, ഫെലിനയുടെ പുറകെ ലിസാൻഡർ, ലിസാൻഡറുടെ പുറകെ ഫെർമിയ—എന്നിങ്ങനെ ഒരു കാമിജനചക്രം ഭ്രമണം ചെയ്തുതുടങ്ങി. നിദ്രാധീനനായ ഡെമിററിയസ്സിന്റെ നയനങ്ങളിൽ പ്രേമരസം തളിച്ചു് അവനു ഫെലിനയിൽ അനുരാഗം ജനിപ്പിക്കണമെന്ന് കാബറോൺ തീർച്ചപ്പെടുത്തി. അനന്തരം ആ കിന്നറായിപ്പൻ, ഡെമിററിയസ് ഉണൺഴുന്നേറ്റൊലുടൻ കാണത്തക്കവണ്ണം ഫെലിനയെ അവന്റെ സമീപത്തേയ്ക്കു് ആനയിക്കുവാൻ പക്കിനെ നിയോഗിച്ചു. കാബറോൺ തന്നത്താൻ ഡെമിററിയസ്സിന്റെ നേത്രങ്ങളിൽ പ്രേമവിജൃംഭകമായ ആ പുഷ്പരസം അർപ്പിച്ചു. പക്കിന്റെ ശാംബരീവിദ്യ നിമിത്തം ഫെലിനയും അനുയാസ്യനായ ലിസാൻഡറും ഡെമിററിയസ്സിന്റെ സമീപത്തു വന്നുചേർന്നു.

വിനയമന്വണമായ രീതിയിൽ ഫെലിനയെ അനന്തയിക്കുവാൻ ലിസാൻഡർ ശ്രമിച്ചുവെങ്കിലും അതു നിഷ്ഫലമായതേയുള്ളൂ. ഫെലിനയെ അപഹരിപ്പണമെന്നു തനിക്കു ലവലേശം ആഗ്രഹമില്ലെന്നും, നേരേമരിച്ചു് അവളിൽ സുദൃഢമായ അനുരാഗമുണ്ടെന്നും മറ്റും ലിസാൻഡർ താണുചിണ്ടുകേണു പറഞ്ഞുനോക്കി. ഇതിലൊന്നും ആ സാധപിയുടെ മനസ്സിളകിയില്ല. ലിസാൻഡർ പറ

ഞത്തു യഥാർത്ഥമാണെന്നു വിശ്വസിക്കുവാനോ അയാളുടെ പ്രാർത്ഥനയെ സ്വീകരിക്കുന്നതിനോ ആ സ്രീരത്നത്തിനു സാധിച്ചില്ല. പ്രേമാർത്ഥിയുടെ എല്ലാ അപേക്ഷകളേയും അവൾ സധൈയ്യം നിരസിച്ചു. ഇപ്രകാരം ഹെലിനയും ലിസാൻഡറും സംഭാഷണം ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന അവസരത്തിൽ സമീപത്തു കിടന്നിരുന്ന ഡെമിററി യസ് അവരുടെ ശബ്ദം കേൾക്കുകയും ചെയ്തു. ഹെലിനയ്ക്കു അഭിമുഖമായി ഉണർന്നുനിന്ന ഡെമിററി യസ് സ്നേഹസംപൂർണ്ണമായ ദൃഷ്ടിപാതംകൊണ്ടും മധുരഭാഷണംകൊണ്ടും അവളോടുള്ള പ്രേമം പ്രകടിപ്പിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. കുറച്ചു മുൻപ് ഹെർമിയായെ പ്രണയിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന രണ്ടു യുവാക്കുമാരും പ്രേമരസത്തിന്റെ ശക്തിക്കടിമപ്പെട്ടു ഹെലിനയെ സ്നേഹിക്കുവാനാരംഭിച്ചു. ലിസാൻഡറും ഡെമിററി യസ്സും ഹെലിനയുടെ പ്രേമത്തിനുവേണ്ടി മത്സരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ഈ രംഗത്തു ഹെർമിയായും വന്നുചേരുന്നതിനായിരുന്നു. പ്രേമവിഷയത്തിൽ വന്നുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന “തകിടം മറിച്ചിൽ” നിമിത്തം മിത്രങ്ങളായ ഇവർക്കു പരസ്പരം വന്നുകൂടിയ തെറ്റിദ്ധാരണയ്ക്കു അതിരില്ലാതായി.

(ഡെമിററി യസ്സു കിടന്നുറങ്ങുന്ന സ്ഥലത്തു ഹെലിനയും ലിസാൻഡറും പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ലിസാ—അനുരക്തഭാവത്തോടുകൂടി ഞാൻ സംസാരിക്കുന്നതു നിന്നെ പരിഹസിക്കാനാണെന്നു കരുതുവാനുള്ള കാരണം എന്താണ്?

• ഇവണ്ണമോതുണരുന്നുള്ള ഹേതു പവിത്രമാം രാഗമതൊന്നുമാത്രം

അവളെയും നിരസവും നിമിത്തം
 വേദിക്കുമോ ബാഷ്പകണം മനോഭേദം?

പ്രതിജ്ഞചെയ്യുമ്പോൾ എന്റെ കണ്ണുകൾ അശ്രു ക
 ലുഷങ്ങളാകുന്നത് നീ കാണുന്നില്ലേ? സപാദോവികമായ
 ഈ പ്രതിജ്ഞകൾ യഥാർത്ഥങ്ങളാണെന്നുള്ളത് സ്പഷ്ട
 മല്ലേ? പ്രേമമേതുകമായ ഇതെല്ലാം നിന്നെ അവമതിക്കു
 വാനാണെന്നു നിനക്കു എങ്ങനെ തോന്നുന്നു?

ഹെലി—“നിങ്ങൾ കൂടുതലായി കൗശലം പ്രയോഗിക്കുന്നു.
 റെമർമിയായോടു് നിങ്ങൾ ചെയ്ത പ്രതിജ്ഞകളും ഇ
 വയും പരസ്പരവിരുദ്ധങ്ങളാണ്. രണ്ടും ശരിയായി
 രിക്കയില്ല. ഇവ ഒരു ത്രാസിന്റെ രണ്ടുതട്ടുകളിൽ
 ഇട്ടു നോക്കിക്കൊള്ളണം. തൃക്കും തൃല്യമായിരിക്കും.
 പക്ഷേ രണ്ടും നിരന്തരകശബ്ദങ്ങൾ മാത്രമാണു.

ലിസാ—ഞാൻ അവളോടു സത്യം ചെയ്തപ്പോൾ എനി
 ക്കു വിഭവകശക്തിയില്ലായിരുന്നു.

ഹെലി—അവളെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നതിനു യാതൊരു ന്യായവു
 മില്ലെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു.

ലിസാ—ഡെമിന്റെ റിയസു അവളെ സ്നേഹിക്കുന്നു. അവൻ
 നിന്നെ സ്നേഹിക്കുന്നുമില്ല.

ഡെമി—(ഉണർന്നുനോക്കി) അല്ലയോ ഹെലിന! ദിവ്യ
 യായ നാശിത്തമേ! പ്രേമസർവ്വസമാധാനം നിന്റെ രൂ
 പലാവസ്ഥയിൽ എന്റെ ഹൃദയം ക്രമാധികം ലയി
 ച്ചുപോകുന്നു.

ഹെലി—ഹാ വിഭേപണം!! ഹാ ഭൂരിതം!! നിങ്ങളെല്ലാവരും വിനോദാത്മം എൻ്റെ നേക്കു് തിരിഞ്ഞിരിക്കുവാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾക്കു ന്യായബോധവും മയ്യാദയും ഉണ്ടെങ്കിൽ എന്നെ ഈ വിധം അധിക്ഷേപിക്കുമായിരുന്നില്ല. എന്നെ വെറുത്തുകൊള്ളുക. എന്നാൽ,

എന്നിൽ തരിമ്പുമനുരാഗമെഴാത്ത നിങ്ങളോന്നിച്ചു പൗരഷമശേഷമിയന്നിടാതെ കുന്നിച്ചിട്ടും കുതുകമോടിവളെസ്സുലാപി നിന്ദിച്ചിട്ടുനതു നിനയ്ക്കുകിൽ ഭൂസ്സുഹം താൻ.

നിങ്ങൾക്കു് ആകൃതിയിലെന്നപോലെ സ്വഭാവത്തിലും പുരുഷതപമുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ എന്നെ വെറുത്തുകൊണ്ടു് ഇപ്രകാരം ശപഥം ചെയ്യുകയും അതിരവിട്ടു പ്രശംസിക്കുകയും ഇല്ലായിരുന്നു. ഹെർമിയായേ സ്നേഹിക്കുന്നതിൽ നിങ്ങൾ മത്സരിക്കുന്നവരാണ്. ഇല്ലോർ എന്നെ അപഹസിക്കുന്നതിലും അപ്രകാരംതന്നെ. ഹാ! ഉചിതമായ വീരപ്രവൃത്തി! പുരുഷോചിതമായ പരാക്രമം!! നീചമായ പരിഹാസംകൊണ്ടു കന്യകമാരുടെ നയനങ്ങളെ ബാഷ്പകല്പഷങ്ങളാക്കുക—അവരെ അസുഖപ്പെടുത്തുക—അവരുടെ ക്ഷമയെ അപഹരിക്കുക—ഇതെല്ലാം നിങ്ങളുടെ വിനോദത്തിനുവേണ്ടി മാത്രം. ഹാ കഷ്ടം!

ലിസാ—അല്ലയോ ഡെമിറീയസ്സു! നിങ്ങൾ നിർദ്ദയമായിപ്പെരുമാറുന്നു. അങ്ങനെ ചെയ്യരുതു. നിങ്ങൾ

ഹെർമിയായേ സ്നേഹിക്കുന്നു. ഇതാ ഞാൻ സന്തതം സ്നേഹിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഹെർമിയായിൽ എനിക്കുള്ള പ്രണയം ഉപേക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു. ജീവിതാവധിവരെ എന്റെ സ്നേഹത്തിനു പാത്രീഭൂതയായ റെറലിനയോടു നിങ്ങൾക്കുള്ള സ്നേഹം എനിക്കുവേണ്ടി ഉപേക്ഷിക്കണം.

റെറലി—ഇതിൽപരം വ്യത്യാസമില്ലാത്തതും ഇതിനു മുൻപു പരിഹാസകന്മാർ പറഞ്ഞിട്ടില്ല.

ഡെമി—ലിസാൻഡർ! നിങ്ങളുടെ ഹെർമിയായേ സ്നേഹിച്ചുകൊള്ളുക. ഞാൻ യുക്താനിനും വരുന്നില്ല. അഥവാ ഞാൻ അവിടെ ഒരിക്കൽ സ്നേഹിച്ചിരുന്നു എങ്കിൽ,

പ്രവാസകാലത്തുപോലെയും വീട് തിരിച്ചാൽ
 നിവാസമേല്ക്കുന്നതിലിരിക്കുന്നതുപോലെയും
 ഇവൻമനം നിൻപ്രിയയിൽ വസിച്ചിരുന്നാൽ
 നിവൃത്തമായ് തന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കുവരും.

ലിസാ—ഹെലിന! ഇതു ശരിയല്ല.

ഡെമി—നിങ്ങൾക്ക് അവിജ്ഞാതമായ പ്രേമദാർശ്യത്തെ അവമതിക്കരുത്. അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നപക്ഷം അത്മനാശത്തിനുപോലും തയ്യാറായിക്കൊണ്ടു വേണം നോക്കുക. ഇതാ ദൂരത്തുനിന്നും റിങ്ങളുടെ കാമിനി വരുന്നു.

(ഹെർമിയാ പ്രവേശിക്കുന്നു.)

ഹെർമി—ഓ ഈ കൂരിരട്ടാകട്ടെ,

നേത്രങ്ങൾതൻകലനശക്തി കുറച്ചു പാദം
 ശ്രോത്രത്തിനെ ശ്രവണശേഷ്യമതാക്കിടുന്നു

ചേർത്തുവിരഞ്ഞുഴലവേയസുനാഥ! നിന്നെ-
പ്പാർത്തില്ലതാൻ—തവ രവം ചെവിയിൽപതിച്ചു.

അങ്ങയുടെ ശബ്ദം എനിക്കു ജ്ഞാനഗോചരമാ
ക്കിത്തന്നതിനു ഞാൻ എന്റെ ശ്രവണപ്പുടങ്ങളോടു
നന്ദിയുള്ളവളായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. ഇത്ര നിർദ്ദയ
മായി അവിടുന്ന് എന്താണു് എന്നെ ഉപേക്ഷിച്ചു
കളഞ്ഞതു്?

ലിസാ—പോകുവാൻ പ്രേമം നിർബന്ധിച്ചാൽ പിന്നെ
എന്തിനാണു ഞാൻ നിലുണുതു്.

ഹെർമി—ലിസാൻഡറെ എന്നിൽനിന്നും അകറ്റുവാൻ
ഏതു പ്രേമത്തിനാണു ശക്തിയുള്ളതു്?

ലിസാ—രാത്രിയെ സുന്ദരവും സുഖപ്രദവും ആക്കുന്നതിനു
തേജോമയങ്ങളായ നക്ഷത്രങ്ങളേക്കാൾ ശക്തിയുള്ള
അ ഹെർമിനയോടു് എന്നിക്കുള്ള പ്രേമത്തിനുതന്നെ.
നിന്നോടുള്ള വെറുപ്പും നിന്നെ ഉപേക്ഷിക്കുവാൻ
കാരണമായിത്തീർന്നു എന്നുള്ളതു് ഇത്രയുംകൊണ്ടു
സ്തബ്ധമായില്ലേ. പിന്നെ എന്തിനാണു് എന്നെ
അന്വേഷിക്കുന്നതു്?

ഹെർമി—നിങ്ങൾ വിചാരിക്കുന്നതുപോലെല്ല സന്സാരി
ക്കുന്നതു്. അതങ്ങിനെയാകുവാൻ താമില്ല.

ഹെർമി—ഹാ! ഇവളും ഇവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ ഒരാൾതന്നെ.
എന്നെ അവരോടുകൂടുന്നുള്ള ഈ കൃത്രിമവിനോദ
ത്തിൽ ഇവർ മൂന്നുപേരും ഒന്നിച്ചു ചേർന്നിരിക്കുന്നു.
ദ്രോഹിയും കൃതഘ്നയുമായ ഹെർമിയ! നീയും എ

ന്നെ അപഹസിക്കുവാനൊരുങ്ങിയിരിക്കയാണോ? സരോദരിമാരെപ്പോലെ നാം കഴിഞ്ഞുപണകഥയെല്ലാം നീ മറന്നു കളഞ്ഞോ? അതുമല്ല,

സതീർത്ഥ്യരായ് ശൈശവവേളയിൽ നാ-
മരീചസമുഹാർദ്രമിയന്നമന്ദം
കുതൂഹലത്തോടു വസിച്ചുകാതും
പതിച്ചിതോ വിസ്മൃതിസാഗരത്തിൽ.

നാം കലാകശലകളായ രണ്ടു ദേവതകളെപ്പോലെ ഒരു ഇരിപ്പിടത്തിൽ ഇരുന്ന്, മധുരമായ ഗാനവും പാടി, സമുഹാർദ്രത്തോടുകൂടി തൂണൽപ്പണി ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നതും നീ മറന്നുവോ?

കായത്തിരില്ലസഖി! തുല്യതയെങ്കിലും നി-
മ്മാലം മനസ്സോടുമനസ്സു പിണഞ്ഞമൂലം
ശ്രീയോടുചേർന്നൊരു ഞെടുപ്പിലിയന്നരണ്ടു-
കാണുന്നപോലെയി ലസിച്ചതുമാർമ്മയില്ലേ?

ഇങ്ങനെയിരിക്കെ നമ്മുടെ പഴയ സ്നേഹം മറന്നു നീ എന്നെ അക്ഷേപിക്കുന്നവരുടെകൂടെ കൂടുന്നത് ശരിയാണോ? അതു സ്നേഹോചിതമല്ല; സ്രീകർക്ക പ്രത്യേകിച്ചും വിഹിതമല്ല. ഞാൻ മാത്രമേ ക്ലേശിക്കുന്നുള്ളു എങ്കിലും സ്രീസമുദായവും ഞാനും നിന്നെ ഇതിനുവേണ്ടി കുറപ്പെടുത്തും.

ഘോർ--നിന്റെ വികാരപൂർണ്ണമായ ഈ ഭാഷണംകേട്ട് ഞാൻ അശ്ചയ്യപ്പെടുന്നു. ഞാൻ നിന്നെ നിന്ദിക്കുന്നില്ല. ചുൻറെനേക്ക് നിനക്ക് അവശ്യതയുണ്ടെന്നാണു തോന്നുന്നത്.

ഹെലി---അവളുടൊപ്പം എന്നെ അനുഗമിക്കുന്നതിനും എന്റെ നേതൃത്വത്തെയും മുഖത്തെയും പ്രശംസിക്കുന്നതിനും നീ അല്പായുധം ലിസാൻഡറെ പ്രേരിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്? അതുപോലെതന്നെ എന്നെ പാദതാഡനം ചെയ്യുന്നവനും നിന്റെകാമുകനുമായ ഡെമിട്രിയസ്സിനെക്കൊണ്ട് എന്നെ, ദേവിയെന്നും, വനദേവതയെന്നും, അസാധാരണയും അനർഹയുമായ ദിച്ഛയെന്നും മറ്റും വിളിപ്പിച്ചിട്ടില്ലേ? നിന്റെ പ്രചോദന നിമിത്തമാണ് എന്നെ വെറുക്കുന്ന അദ്ദേഹം ഇപ്രകാരം സംസാരിക്കുന്നത്. നിന്നോടുള്ള സ്നേഹത്തെ അപലപിച്ചു എന്റെനേക്കു വാത്സല്യം പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതിന്റെ രഹസ്യവും ഇതുതന്നെയാണ്. ഞാൻ നിന്നോട്യാലേ ലാവണ്യവതിയല്ലെന്ന മട്ടിൽ നിന്നെ ഇവർ സവിശേഷം പ്രേമിക്കുന്നു. നീ ഭാഗ്യവതിതന്നെ. എന്നാൽ,

പ്രേമംതരിമ്പുമതി! മേ ലഭിയാതെകണ്ടു
 ഹാ! മന്ദഭാഗ്യതീവരം രാഗനിബദ്ധയായി
 ഈമട്ടിലെന്നെരവമാനിതയാക്കിടാതെ
 നീ മദപിപത്തിലനുശോചനമാണിടേണം.

ഹെർ--- നിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം എന്തെന്ന് എനിക്കു മനസ്സിലാകുന്നില്ല.

ഹെലി---കപടഭാവം നടിച്ചുകൊള്ളുക; പിൻപിൽനിന്ന് കൊത്തനം കാട്ടിക്കൊറുക; പരസ്പരം കണ്ണിറുക്കിക്കൊറുക, എന്നുവേണ്ട ഈ മധുരവിനോദം മുറയ്ക്കു നടത്തിക്കൊറുക. ഈ നേരംപോക്കു വിജയ

കരമായി നിവ്വഹിക്കുന്നപക്ഷം അതു ചരിത്രപ്രസിദ്ധമായിത്തീരും. നിങ്ങൾക്ക് അനുഭവയോ, ഔട്ടാർട്ടുമോ, മയ്യാദയോ ഉണ്ടായിരുന്നു എങ്കിൽ എന്നെ ഇങ്ങനെ പരിഹസിക്കയില്ലായിരുന്നു. ഒരംശത്തിൽ ഞാൻ തന്നെയാണു തെറ്റുകാരി. മരണംകൊണ്ടോ അസാന്നിദ്ധ്യംകൊണ്ടോ അതു ഞാൻ പരിഹരിച്ചു കൊള്ളാം. ഞാൻ ഇതാ പോകുന്നു.

ലിസാ---നില്ക്കുക. സമൃദ്ധശീലയായ നീ എന്റെ സമാധാനം കേൾക്കണമേ. പ്രിയേ! സുന്ദരീ! നീ എന്റെ ജീവിതമാണ്. നീ എന്റെ പ്രാണൻതന്നെയാണ്.

ഹെലി---ഓ! വളരെ കേമമായിരിക്കുന്നു.

ഹെർ---പ്രാണനാഥാ! അവളെ അങ്ങനെ അവമതിക്കരുതേ.

ഡെമി---ഹെർമിയ പറയുന്നതിനെ ഇവൻ അനാദരിക്കുമെങ്കിൽ ഞാൻ ബലം പ്രയോഗിച്ചു അംവനെക്കൊണ്ടു അതു ചെയ്യിക്കാം.

ലിസാ---നിന്റെ ഭയപ്പെടുത്തലിന് അവളുടെ ദുർബലങ്ങളായ പ്രാർത്ഥനകളെക്കാൾ യാതൊരു ശക്തിയുമില്ല. ഹെലിന! ഞാൻ നിന്നെ സർവ്വാത്മനാ സ്നേഹിക്കുന്നു. എന്റെ പ്രാണനെ സാക്ഷിയാക്കി ഞാൻ ശപഥം ചെയ്യുന്നു. ഭവതിയെ ഞാൻ സ്നേഹിക്കുന്നില്ലെന്നു പറയുന്ന ആൾ അസത്യവാദിയാണെന്നു തെളിയിക്കുവാൻ ജീവനെപ്പോലും ഉപേക്ഷിക്കുന്നതിന് ഞാൻ സന്നദ്ധനാണ്.

ഡെമി---അവനേക്കാൾ കൂടുതലായി ഞാൻ ഭർത്താവിനെ സ്നേഹിക്കുന്നു.

ലിസാ—നിങ്ങൾ അങ്ങനെ പറയുന്നപക്ഷം പോർ ചെയ്യൂ അതിനെ സമത്വിക്കുക.

ഡെമി—പോരിനായി വേദം വരിക.

ഫെർ—ഇതിന്റെയൊക്കെ ഉദ്ദേശ്യമെന്താണ്? എനിക്ക് ഞാനും മനസ്സിലാകുന്നില്ല.

ലിസാ—വിരൂപിണിയായ നീ ദൂരെപ്പൊയ്ക്കാളുക.

ഫെർ—പോകയില്ല. പോകുന്നപക്ഷം ഡെമിററിയിൽ നിങ്ങളെ വധിക്കും.

ഡെമി—പോരിൽ ഗൗരവം കുറയുന്നു എന്നു തോന്നുന്നില്ല. നിങ്ങൾ നേരിടാൻ സന്നദ്ധനാണെന്നു ഭാവിച്ചു. പക്ഷേ അടുത്തു വരുന്നില്ല. മഹാഭീരുവായ നീ പൊയ്ക്കാളുക.

ലിസാ—താനോന്നിയായ നീയെ! നീയെവിടെയെങ്കിലും പോയി ഒടുങ്ങിക്കൊൾക. അല്ലാത്തപക്ഷം ഒരു പാമ്പിനെച്ചെന്നപോലെ നിന്നെ ഇവിടെ നിന്നും ഞാൻ ദൂരത്താക്കും.

ഫെർ—നിങ്ങൾ എന്താണ് ഇത്ര പരുഷമായി ചെറുമാറുന്നത്. പ്രേമഭാജനമേ! ഇതെന്തൊരു മാറ്റമാണ്?

ലിസാ—നിന്റെ പ്രേമഭാജനംപോലും. ഹരി നീയേ! ഇവിടെനിന്നും പൊയ്ക്കാളുക.

ഫെർ—നിങ്ങൾ നേരംപോക്കു പറയുകയല്ലയോ?

ഫെലി—അങ്ങനെതന്നെയാണ്. നീയും അപ്രകാരം തന്നെ.

ലിസാ—ഡെമിററിയിൽ നിങ്ങളോടു ചറഞ്ഞ വാക്ക് ഞാൻ പാലിക്കും.

ഡെമി—ഇതിനു നീ ഒരു കരാർ ചെയ്യാൻ കൊള്ളാം. നീ ഇപ്പോഴും (ഹെർമിയായുടെ പാണികളാൽ) ബലനായിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ നിന്റെ വാക്ക് ഞാൻ വിശ്വസിക്കയില്ല.

ലിസാ—പിന്നെ! ഞാൻ അറബുള്ള ഉപദ്രവിക്കണമോ? അറബുള്ള താഡിക്കണമോ? അറബുള്ള നിഹനിക്കണമോ? എനിക്കു വെറുപ്പുണ്ടെങ്കിലും ഞാൻ ദ്രോഹിക്കണമെന്നു വിചാരിക്കുന്നില്ല.

ഹെർമി—എന്നെ വെറുക്കുന്നതിൽ കൂടുതലായി എനിക്കു് എന്തുപദ്രവമാണു നിങ്ങൾ ചെയ്യാനുള്ളതു്? പ്രാണനാഥാ! അങ്ങയുടേ ഉദ്ദേശ്യമെന്താണു്? ഞാൻ ഹെർമിയ തന്നെല്ലയോ? അവിടുന്ന് ലിസാൻഡറും അല്ലയോ? എന്റെ സൗന്ദര്യത്തിനു യാതൊരു ഹാനിയും വന്നിട്ടുമില്ലല്ലോ. എന്നെ ഗാഢമായി സ്നേഹിച്ചിരുന്ന അവിടുന്ന് കുറച്ചു സമയം മുൻപു് എന്തിനാണു് എന്നെ ഉപേക്ഷിച്ചിട്ടു പോയതു്? ഈ ശ്വരൻ ഇതിനെ തടയട്ടേ!

ലിസാ--ഞാൻ അത്മാവിനെ സാക്ഷിയാക്കിപ്പറയുന്നു. നിന്നെ എനിക്കു കാണണമെന്നു് അഗ്രഹമില്ല. അതേപ്പറ്റി അശയോ സംശയമോ ഒന്നും അവശ്യമില്ല. നിന്നെ ഞാൻ വെറുക്കുകയും ഹെർമിയെ സ്നേഹിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു എന്നുള്ളതു സത്യമാണെന്നു വിശ്വസിച്ചുകൊള്ളുക.

മെൻ്റെ—വഞ്ചകീ! പ്രേമാപഥർത്ഥി! എന്തു! രാത്രിയിൽ വന്ന് എൻ്റെ പ്രേമസർവ്വപത്തിൻ്റെ ഹൃദയം നീ കവൻ്റെകളഞ്ഞോ?

മെലി—കൊള്ളാം, നിനക്കു മയ്യാദയില്ലേ? നാണമില്ലേ? ലേശവും ലജ്ജയില്ലേ? എന്നേക്കൊണ്ടു് ക്ഷമ ഇല്ലാതെ ഉത്തരം പറയിപ്പിക്കാമെന്നാണോ നീ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതു്? ഹരീ വഞ്ചകീ! പാവേ!

മെൻ്റെ—പാവയെന്നോ? (അത്ഭുതം) എനിക്കില്ലാതെ കാര്യം മനസ്സിലായി. ഇവൾ ഞങ്ങളുടെ അക്രമിയെ താരതമ്യപ്പെടുത്തി അവൾക്കുള്ള കിളരത്തെപ്പറ്റി അഭിമാനിക്കുകയാണു്. (വെളിച്ചമായി) ഞാൻ കിളരം കുറഞ്ഞവളാകയാൽ നീ ലിസാൻഡറുടെ ഗണനയിൽ ഉന്നതയായിത്തീൻ്റേവോ? എനിക്ക് എന്തുതാഴ്മയാണുള്ളതു്? ഹരീ കൊടിമരമേ! പറയുക എന്നിങ്ങനെയാണു് കുറച്ചു്? കൈയ്യയർത്തി നിൻ്റെ കരണം തകർക്കാൻ വയ്യാത്തവിധത്തിൽ ഞാൻ കിളരം കുറഞ്ഞവളല്ല. കരുതിക്കൊൾക.

മെലി—പുരുഷന്മാരായ നിങ്ങൾ പരിഹസിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും എന്നെ ഉപദ്രവിക്കുന്നതിനു് ഇവളെ അനുവദിക്കരുതേ. ഞാൻ ഭൃശ്ശീലയല്ല. കലഹത്തിൽ ലേശംപോലും സാമത്ഥ്യമില്ല. ഭീരുതയിൽ ഞാൻ ശരിയായ സ്ത്രീതന്നെയാണു്. അതിനാൽ ഇവൾ എന്നെ ഉപദ്രവിക്കാതെ സൂക്ഷിച്ചുകൊള്ളണേ. ഇവൾ എന്നെക്കാൾ താണവളാകയാൽ ഞാൻ ശക്തയായ

ഒരു പ്രതിഭാസ്യപിയാണെന്നു നിങ്ങൾ വിചാരിച്ചേക്കാം.

ഫെർ—എന്ത്! വീണ്ടും താണവളെന്നോ? കൊള്ളാം.

ഫെലി—നീയെന്നോടു് ഇത്ര നിഷ്ഠാമായി പെരുമാറരുത്.

അമ്മയാതെനി പ്രിയനൊടൊത്തുശരിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു തെളിയിക്കാനാമെന്നോടു ചൊഴിച്ചുപാർത്താൽ നെഞ്ചിൽ ക്ഷുഭിത പുരുവത്സലഭാവമാണു വെച്ചിട്ടുതില്ലസഖി! നിന്നെയൊരല്ലവുമാക്കാൻ.

പ്രേമംനിമിത്തം ഞാൻ ഡെമിററ്'റിയസ്സിനെ അനുഗമിച്ചു. അടിക്കുമെന്നും, തൊഴിക്കുമെന്നും, അല്ല, കൊല്ലുമെന്നുപോലും പറഞ്ഞു് അദ്ദേഹം എന്നെ യേശുപ്പട്ടത്തി. അതിനാൽ,

തിരിച്ചു ഞാൻ പത്തനൂറ്റിലേയ്ക്കു മേലൊരിക്കലും പിൻതുടരില്ലനിങ്ങളെ ശരിക്കു മൂഢാഗ്രണിയെന്നുമെന്ന നീ ധരിക്കണം; യാത്രതുടന്നിടട്ടെ ഞാൻ.

ഫെർ--നിനക്കു പോകരുതോ? നിന്നെ ആരാണു് തടസ്സപ്പെടുത്തുന്നതു്?

ഫെലി—ഞാൻ ഇവിടെ നിക്ഷേപിച്ചിട്ടു പോകുന്ന എന്റെ മൂഢഹൃദയം.

ഫെർ --ലിസാൻഡറിലാണോ?

ഫെലി—അല്ല ഡെമിററ്'റിയസ്സിൽ.

ലിസാ—യേശുപ്പട്ടങ്ങളെ. അവൾ നിന്നെ ഉപദ്രവിക്കയില്ല.

ഡെമി -- നീ അവളുടെ ഭാഗത്തു ചേർന്നാലും അവൾക്ക് അതു സാദ്ധ്യമല്ല.

ഫെലി -- കോപിച്ചാൽ ഇവർ രൂക്ഷനായിത്തീരും. സ്കൂളിൽ പഠിക്കുന്ന കാലത്തു ഇവർ തുലോം കർശനമായിരുന്നു. ചെറുപ്പമാണെങ്കിലും ഇവർ യൗകരിയാണ്.

ഫെർ -- വീണ്ടും ചെറുതെന്നോ? ഞാൻ താണവളും നിസ്സാരയും മാത്രം. ഇവളെക്കൊണ്ട് എന്തിനാണ് എന്നെ അവമതിപ്പിക്കുന്നത്. ഞാൻ അവളോടു അടുത്തുചെന്ന് ഒന്നു ചോദിക്കട്ടെ.

ലിസാ -- കുരുട്ടുകാപോലെ ഹൃസ്വഗാത്രിയായ നീ തടസ്സപ്പെടുത്താതെ മാറിപ്പൊയ്ക്കാളുക.

ഡെമി -- നിന്റെ സാഹായ്യത്തെ നിരസിക്കുന്ന ഫെലിനയെ സഹായിക്കുന്നതിൽ നീ ക്രമത്തിലധികം ഉത്സുകനായിരിക്കുന്നു. അവളെപ്പറ്റി ഒന്നും പറയേണ്ട. അവളുടെ പക്ഷം പിടിക്കേണ്ട. നിനക്ക് അവളോടു സ്നേഹമുള്ളതായി ഭാവിക്കുന്ന പക്ഷം അതിനു നീ കണക്കുപറയേണ്ടിവരും.

ലിസാ -- ഇപ്പോൾ ഫെർമിയ എന്നെ പിടിച്ചിട്ടില്ല. വരിക! അർക്കാണ് ഫെലിനയെപ്പറ്റി കൂടുതൽ അവകാശമെന്ന് നിർണ്ണയിക്കാം.

ഡെമി -- വരിക! ഞാൻ നിന്നോടു മുഷ്ടിയുദ്ധത്തിന് തയ്യാറാണ്. (രണ്ടുപേരും പോകുന്നു.)

ഫെർ -- ഈ ബഹളമെല്ലാം നീ നിമിത്തമുണ്ടായിട്ടുള്ളതാണ്. മടങ്ങിപ്പൊയ്ക്കുളയരുത്.

ഹെലി—ഞാൻ നിന്നെ വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്തു. നിന്റെ ശുപാർശകൾ സാധനങ്ങളും എനിക്ക് മേലാൽ ആവശ്യമില്ല. കലാപത്തിന് നിന്റെ കാര്യം കൂടുതൽ സഹായങ്ങളാണ്. എന്നാൽ ഓടുന്നതിന് എന്റെ കാലുകൾക്കു കൂടുതൽ നീളമുണ്ട്. (പോയി)

ഹെലി—ഞാൻ അതുതല്ലെടുന്നു. എന്താണു പറയേണ്ടതെന്നും അറിഞ്ഞുകൂട. (പോയി)

VI.

പ്രേമവിഷയപരമിത്തം അത്യന്തം കേൾക്കുന്ന ഈ സ്രീപുരുഷനാരിൽ അനേകന്മാരോടൊന്നി അവരെ അമോഹത്തിൽനിന്നും മോചിപ്പിക്കുന്നതിനായി കാഞ്ചനാർണ്യം ഉത്സുകനായിത്തീർന്നു. ആ കിന്നരായിപൻ പക്കിനെ വിളിച്ചു അവൻ കാട്ടിക്കൂട്ടിയ വികൃതികൾക്കുവേണ്ടി ശരിയായി ശാസിച്ചതിന്റെ ശേഷം ലിസാൻഡർക്ക് ഹെർമിയായിൽ രാമമുഖവാക്കുവാൻ വേണ്ട മാർഗ്ഗവും ഉപദേശിച്ചു. ലിസാൻഡറുടെ കയ്യിൽ സെമിറാമിയസ്സിനേയും സെമിറാമിയസ്സിന്റെ കയ്യിൽ ലിസാൻഡറേയും പോരിനു വിളിച്ചു ഭിന്നഭേദങ്ങളിൽ അവരെ വരുത്തുകയും, അനന്തരം ലിസാൻഡറുടെ കയ്യിൽ പ്രേമസേവനം ചെയ്ത ഹെർമിയായിലുണ്ടായിരുന്ന പ്രണയം പുനരജീവിപ്പിക്കുകയും ആയിരുന്നു പക്കിനു കർത്തവ്യമായി വന്നുകൂടിയത്. സപാമിനിയോഗം അനുഷ്ഠിക്കുന്നതിൽ ബലകങ്കണനായിരുന്ന പക്കി താമസംകൂടാതെ.

ആ കാര്യം സാധിക്കാമെന്നുള്ള പ്രതിജ്ഞയോടുകൂടി യാത്രയായി. മായാമോഹിതയായ റൈററേറനിയായെ കാണുന്നതിനായി ഓബറോണം പുറപ്പെട്ടു. റൈററേറനിയ അവളുടെ ഭൗതികകാമുകനിൽ ഭ്രമിച്ചിരുന്ന ആ അവസരത്തിൽ, മുമ്പു താൻ ആവശ്യപ്പെട്ട കൂട്ടിയെ വിട്ടുപിരിയുന്നതിനു വൈകാരികം പ്രകടിപ്പിക്കുകയല്ലെന്നും, ചോദിച്ചാൽ അവനെ തന്റെ ഭൃത്യനാക്കിക്കൊള്ളുവാൻ സമ്മതിക്കുമെന്നും ഓബറോണിനു് അറിയാമായിരുന്നു.

ഓബറോണിന്റെ ആജ്ഞാനുസരിച്ചു പക്ഷ് ലിസാൻ ഡറേയും ഡെമിറാറിനസ്സിനേയും ദൂരസ്ഥലങ്ങളിൽ വിശ്രമിപ്പിച്ചശേഷം ലിസാൻഡറുടെ നയനങ്ങളിൽ പുഷ്പരസസേകം നടത്തി. ഉണർന്ന അവസരത്തിൽ ആ യുവാവിനു് ഫെർമിയ നന്മനഗോചരയായിത്തീരുകയും അയാൾ അവളിൽ ദ്രവാനരക്തനാടുകയും ചെയ്തു.

കൂട്ടിയെത്തട്ടിക്കുന്നതിനായി റൈററേറനിയായെ ഉപഗമിച്ച ഓബറോൺ കണ്ട കാഴ്ച വളരെ വിനോദകരമായിരുന്നു. തന്റെപ്രാണനാഥനായ ബോട്ടമിനെ കസ്യമശയ്യയിലിരുത്തി സാനരാഗം പലപ്രേമലീലകളുംചെയ്തു സന്തോഷിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന റൈററേറനിയായാണു് ഓബറോണിനു് പ്രത്യക്ഷമായതു്. അവൾ തന്റെ കാമുകനു് ഹിതകരമായ ആഹാരം കൊടുക്കുന്നതിനും മറ്റു സുഖസൗകര്യങ്ങൾ അന്വേഷിക്കുന്നതിനും അത്യധികം ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. വിശരിക്കൊണ്ടു വീശിയുട മോഹനഗാനം ചാടിയും ബോട്ടമിനെ താലോലിക്കുന്നതിൽ അവൾ നൈർദ്വേഷമുള്ളവളായിക്കാണപ്പെട്ടു. ഇങ്ങനെ റൈററേറ

നിയ കാമപരവശയായിരിക്കുന്ന സന്ദർഭത്തിൽ അവളുടെ വളർച്ചപുത്രനെ തന്റെ ഭൃത്യനാക്കിക്കൊള്ളുന്നതിന് ഓഞ്ചരോൺ അനുവാദം വാങ്ങിച്ചു. വിവാഹലോലുപായ ആ കാമുകീകാമുകന്മാർ അചിരേണ നിദ്രാധീനരായിത്തീർന്നു.

തന്റെ കാര്യം സാധിച്ചുകഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഓഞ്ചരോണിന് സപ്തമിയിൽ അനുക്രമ ജനിക്കുകയും, അവളെ മിഥ്യാരാഗത്തിൽ നിന്നു മോചിപ്പിക്കുവാൻ കണ്ണുകളിൽ പുഷ്പരസം തളിച്ചതിനുശേഷം അവളുടെ മുൻപിൽ അദ്ദേഹം പ്രത്യക്ഷീഭവിക്കുകയും ചെയ്തു. റൈററേനിയ ഉണർന്നു അവസരത്തിൽ പൂർ്യാതിശായിയായ പ്രേമത്തോടുകൂടി അവൾ ഓഞ്ചരോണിനെ അനുനയിച്ചുതുടങ്ങി. ആ അവസരത്തിൽ * മേ ടിനാമോഷത്തിനായി രാജാവും സഹചരനും ലിസാൻഡർ തുടങ്ങിയവർ വിശ്രമിച്ചിരുന്ന വിപിനപ്രദേശത്ത് എത്തിച്ചേർന്നു.

(വനപ്രദേശം.)

(തീസ്പൂസ്, ഹിപ്പോളിറ്റ, ഈജ്യൂസ്,

എന്നിവർ സഹചരന്മാരോടുകൂടി പ്രവേശിക്കുന്നു.)

തീ—മേ ടിനാമോഷം പൂർണ്ണമായിരിക്കുന്നു. നിങ്ങളിൽ ഒരാൾ പോയി വനപാലകനെ കണ്ടുപിടിക്കുക. ഈ പ്രഭാതത്തിൽ എന്റെ പ്രണയിനി നാശപ്പെട്ടി

* മേമോസം ഒന്നാംതീയതി സമീപത്തുള്ള വനത്തിൽ പോയി പുഷ്പങ്ങൾ പഠിച്ചു ചൂടുകയും അനന്തരം പുഷ്പലതാദികളെക്കൊണ്ട് ഭവനങ്ങളെ അലങ്കരിക്കുകയും മറ്റും ഏതൻസിലെ പരമന്മാരുടെ ഒരു പുരാതനമായ ശുചാരം ആയിരുന്നു.

കളുടെ രാജസംഗീതം ശ്രവിക്കട്ടെ. അവയെ പശ്ചി
 മസാനപ്രദേശങ്ങളിലേയ്ക്ക് അഴിച്ചുവിടുക. പോ
 കുക, വനപാലനെ അന്വേഷിക്കുക. (ഒരു പരി
 ചാരകൻ പോകുന്നു) പ്രാണനാഥേ! നമുക്ക് അധി
 തൃകയിലെത്തി നാമാട്ടുപട്ടികളുടെ പ്രതിധ്വനിമി
 ശ്രിതമായ ശബ്ദകോലാഹലം കേൾക്കാം.

ഹിപ്പോ—സ്റ്റാർട്ടായിലുള്ള മൃഗയാശ്രനകളുടെ സാഹാ
 യ്യത്തോടുകൂടി റെറർക്കലീസും, കാഡ്‌മസ്സും കരടിയെ
 വേട്ടയാടിയ അവസരത്തിൽ ഞാനും സന്നിഹിതയാ
 യിരുന്നു. എന്നാൽ ഇത്ര ഗംഭീരമായ ശബ്ദം
 കേൾക്കുവാൻ എനിക്കു ഇടയായിട്ടില്ല.

ഗിരിതടം, ഗഗനം, ഗിരിഗന്ധപരം,
 പരിസരങ്ങളുൾക്കൊണ്ടു
 മുഖരിതം തവ പട്ടികൾ കൂട്ടമ-
 ശ്ലുതരാവയോരണികൊണ്ടിതാ.

ഇത്ര മധുരഗംഭീരമായ സംഗീതം ഞാൻ കേട്ടിട്ടേ
 ഇല്ല.

തി—എന്റെ നാമാട്ടുപട്ടികൾ സ്റ്റാർട്ടായിലെ പട്ടികളുടെ
 ഇനത്തിൽ ചെട്ടവയാണ്. മാംസളമായ ചെന്നി;
 മണലിന്റെ നിറം; പ്രഭാതത്തിൽ നീഹാരസ്തർശിക
 ഉയ കണ്ണങ്ങൾ; വക്രങ്ങളായ ജാനുക്കൾ; തെസാലി
 യിലെ കാളകളുടെ സാസ്നപോലുള്ള കഴുത്തടി;
 അനുധാവനത്തിൽ മന്ദമെങ്കിലും മണിയടിപോലുള്ള
 കൂരകൾ. ശ്രീറിലോ, സ്റ്റാർട്ടായിലോ ഇതിനേ
 ക്കാൾ മനോഹരമായ ഒരു മൃഗയാധ്വനി കഴലോ

ചുയോടു കൂടി മുഴങ്ങിയിട്ടില്ല. (സമീപത്തു നോക്കിയിട്ട്) ഹാ! ഇവർ ഏതു വനദേവതകളാണ്!

ഈജ്യൂസ്—ഇതാ എന്റെ പുത്രി കിടന്നുറങ്ങുന്നു. ഇതാ ലിസാൻഡർ; ഇതാ ഡെമിറ്റിയസ്; ഫെലിനയും ഇവിടെത്തന്നെയുണ്ട്. ഇവരുടെ ഈ സമ്മേളനത്തിൽ ഞാൻ ആശ്ചര്യപ്പെടുന്നു

തീ—മേ ദിനം ആദാമിപ്പോൾ അവർ നേരത്തേയ്ക്കുണ്ടാകണം, നമ്മുടെ ആഗമനവൃത്താന്തമറിഞ്ഞു നമ്മെ ബഹുമാനിക്കാനായി ഇക്കാട്ടിലേയ്ക്കു വന്നതായിരിക്കണം; സംശയമില്ല. ഈജ്യൂസ്! ഇന്നല്ലേ ഫെർമിയ അവളുടെ വിവാഹത്തെപ്പറ്റിയുള്ള തീരുമാനം നമ്മേ ബോധിപ്പിക്കേണ്ടതു്?

ഈജ്യൂസ്—പ്രഭോ! അതേ, ഇന്നുതന്നെ.

തീ—കാഹളധ്വനി മുഴക്കി ഇവരേ ഉണർത്തുവാൻ നായാട്ടുകാരോടു പറയുക (അണിയറയിൽ കഴൽവിലിയും ബാഹളവും. ലിസാൻഡറും കൂട്ടുകാരും ഉണ്ടെന്നും.) കാട്ടുപക്ഷികൾ മിഥുനഭാവമവലംബിക്കുന്നസമയമാണല്ലോ ഇതു്.

ലിസാ—(ഉണർന്നിട്ടു) പ്രഭോ! ക്ഷമിക്കണം.

തീ—ചില്ലാവതം എഴുന്നേല്ക്കുവിൻ. നിങ്ങൾ രണ്ടുപേരും പ്രതിചേദനികളാണെന്നെനിക്കറിയാം. ശത്രുതയെ ഭയപ്പെടാതെ പ്രതിയോഗിയുടെ സമീപത്തു കിടന്നുറങ്ങത്തക്കവണ്ണം ഇത്ര ഉത്കൃഷ്ടമായ ഒരു പുരസ്കാരം ഏങ്ങിനെയുണ്ടായി.

ലിസാ— പരിഭ്രമത്തോടനതിപ്രബുദ്ധമാ-
യുരച്ചിടാം കായ്മനിഞ്ഞിടുംവായം
പരം ഭയം ചേർന്നിടമിസ്ഥലങ്ങളിൽ
ചരിപ്പതിന്നൊട്ടുമറിഞ്ഞതില്ലിവൻ.

എങ്കിലും എന്റെ ഓർമ്മ ഇപ്രകാരമാണ്.

നിയമനിശിചരൻകൻ ഗജ്ജനം കേട്ടനല്ലം
ഭയമൊടു, തവരാജ്യം വിട്ടിടാമെന്നുനണി
പ്രിയയൊടുമൊരുമിച്ചിക്കാട്ടിൽവന്നെത്തിത്താൻ; വി-
സ്മയമനകഥശേഷം ചൊല്ലുവാൻ വല്ലവല്ലേ.

ഈജ്യൂസ്—പ്രഭോ! അവിടുത്തേക്കു തെളിച്ചു ധാരാളമാ
യി, ഇവനു നിന്മാനസ്യതമായ . ശിക്ഷ കല്പിക്ക
ണം. അല്ലയോ ഡെമിറ്റ് റിയസ്! നിനക്കു അവളെ
പ്രിയയായി ലഭിക്കുവാനുള്ള അവകാശത്തേയും അവ
ളെത്തരുവാനുള്ള എന്റെ അധികാരത്തേയും പരാ
ഭവിപ്പിച്ചിട്ട് ഇവർ പൊയ്ക്കുളയുമായിരുന്നല്ലോ!!

ഡെമി—പ്രഭോ! ഇവരുടെ ധ്രുവപലായനത്തെപ്പറ്റി ഹെ
ലിന എന്നെ ധരിപ്പിച്ചു. ഞാൻ കോപിച്ചുനായി
അവരെ അനുഗമിച്ചു ഇവിടെ വന്നുചേർന്നു. ഹെ
ലിനയും സകുതുകം എന്നെ പിൻതുടന്നു. എ
ന്നാൽ (ഹെർമിയായെ ലക്ഷ്യമാക്കി)

മോഹം കലർന്നിവളെഞാൻ പ്രണയിച്ചതിനു
നീഹാരതുല്യമലിയുന്നൊരദൃശ്യശക്ത്യാ
ഹാ! ഹാ! കമിക്കിലതുഞാനിഹശൈശവത്തിൽ
സ്നേഹിച്ചുപാവയെന്നിനപ്പതിന്നൊപ്പമായി.

എന്റെ വിശ്വാസഭാജനവും, ഊദയദേവതയും അനന്ദകരമായ നന്മനമകുപ്പും ഇപ്പോൾ ഹെലിനാമാണ്. പ്രഭോ! ഞാൻ ഹെർമിയായെക്കൊണ്ടെന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ ഹെലിനയോടു വിവാഹപ്രതിജ്ഞ ചെയ്തിരുന്നു. എന്നാൽ,

വ്യാധിതന്നു സമമന്നാതാൻ തൃജി-
 ച്ചീരസപ്രചുരഭോഗസാധനം
 ദേദമായി ഗമിന്നമേരുചി-
 ഷീവരാംഗീയനരൂപഭോഗ്യയാം.

ഇപ്പോൾ ഇവളെക്കുറിച്ച് എനിക്കു അത്യധികമായ അഗ്രാഹവും സ്നേഹവും ഉണ്ട്. മേലിൽ ഞാൻ ഇവളാൽ വിശ്വസ്തനായിത്തന്നെയിരിക്കും.

തി—കാമിജനങ്ങളെ! ഭാഗ്യവശാൽ നിങ്ങൾ ഒന്നിച്ചുകൂടി. ഈ കലഹത്തെപ്പറ്റി നാം വേറൊരവസരത്തിൽ കൂടുതലായി ഗ്രഹിച്ചുകൊള്ളാം. അല്ലയോ ഈജ്യൂസ്! നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം ഇനിയും ഗണനാർഹമല്ല. ദേവാലയത്തിൽവെച്ചു ഞങ്ങളോടൊരുമിച്ചു ഇവരുടേയും വിവാഹം നടത്തണം. പ്രഭാതം അതിക്രമിച്ചിരിക്കുന്നതിനാൽ നായാട്ടു വേണ്ടെന്നുവെച്ചിരിക്കുന്നു. നിങ്ങൾ ഏല്പാവതം ഞങ്ങളോടുകൂടി ഏതൻസിലേക്കു പോരുക. നമുക്കു സോത്സാഹം കൈക്കലായ ഒരു നല്ല നടത്തണം. ഹിപ്പോളിറ്റ! വരിക. (തീസ്യസ്, ഹിപ്പോളിറ്റ, ഈജ്യൂസ്, അനുചരന്മാർ എന്നിവർ പോകുന്നു).

ഡെമി—ദൂരസ്ഥങ്ങളായ ശൈലങ്ങൾ മോചങ്ങളായി
കാണപ്പെടുന്നതുപോലെ ഈ കഥ ഏറ്റവും അത്യ
കരമായിരിക്കുന്നു.

ഹെർ—എല്ലാം രണ്ടുതരത്തിൽ കാണുന്നതിനാൽ എ
ന്റെ ഭ്രഷ്ടികളുടെ കേന്ദ്രങ്ങൾ ഭിന്നങ്ങളായിരിക്കുന്ന
തുപോലെ തോന്നുന്നു.

ഹെമി — എനിക്കും അപകാരംതന്നെ തോന്നുന്നു. ഡെമി
ററിയസ്സിനെ വീണ്ടും ലഭിച്ചത്, കളഞ്ഞുപോയ
നിധി കണ്ടുകിട്ടിയതിനോടു് തുല്യമായി ഞാൻ കരു
തുന്നു.

ഡെമി—നാം ഉണർന്നിരിക്കുകയാണെന്നു നിങ്ങൾക്കു
വിശ്വാസമുണ്ടോ? ഇപ്പോഴും നാം സ്വപ്നം കാണു
ന്നതായി എനിക്കു തോന്നുന്നു. ഇവിടെ സന്നിഹി
തനായിരുന്ന പ്രഭു അദ്ദേഹത്തെ അനുഗമിക്കാനായി
നമ്മോടു് അജ്ഞാപിച്ചിരുന്ന കാര്യം നിങ്ങൾക്കു്
ഓർമ്മയില്ലേ?

ഹെർ—ശരിയാണ്. എന്റെ അമ്മനും ഉണ്ടായിരുന്നു.

ഹെമി—ഹിപ്പോളിറ്റയും ഉണ്ടായിരുന്നു.

ലിസാ—ദേവാലയത്തിലേക്കു് ചെല്ലുവാനാണു് അദ്ദേഹം
നമ്മോടു് അജ്ഞാപിച്ചിട്ടുള്ളതു്.

ഡെമി—നാം പ്രവൃദ്ധരാതിക്കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. നമുക്കു് അ
ദ്ദേഹത്തെ അനുഗമിക്കാം. കണ്ടുകഴിഞ്ഞ സ്വപ്നത്തെ
പ്പറ്റി വഴിമധ്യേ ചിന്തിക്കയും ചെയ്യാം.

(എല്ലാവരും പോകുന്നു.)

മായാമോഹത്തിൽനിന്നും മോചനം ലഭിച്ച ലിസാൻഡർ പ്രഭുതികൾ വനപ്രദേശംവിട്ടു പട്ടണത്തിലേക്ക് തിരിച്ചതിന്റെ ശേഷമാണ്, റൈറ്ററിനിയയുടെ പരിലാളനമനുഭവിച്ചു നിരവധി അവലംബിച്ച ബോട്ടം പ്രഖ്യാപനം ചെയ്തു. ഇതിനിടയിൽ പക്കിന്റെ കൗശലംകൊണ്ടു ബോട്ടമിന്റെ കഴുത്തല മാറ്റപ്പെട്ടിരുന്നു. ആശയ്യാകരമായ സ്വപ്നം കണ്ടതുപോലെ പരിഭ്രാന്തനായി അയാൾ കൂട്ടുകാരത്തേടി പട്ടണത്തിലേക്ക് തിരിച്ചു. നാടകാഭിനയത്തിൽ സാഹസ്യപര്യടനമായിരുന്നവർ തന്റെ കഥയെപ്പറ്റി പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന അവസരത്തിലായിരുന്നു ബോട്ടം അവരുടെ മദ്ധ്യത്തിലെത്തിച്ചേർന്നത്. ഗംഭീരമായ ഒരു പരാക്രമത്തിൽ വിജയംനേടി ഓടിയെത്തിയ ആ വിഡ്ഢിത്തലവനെ അയാളുടെ സുഹൃത്തുക്കൾ അഹ്ളാദപുരസ്സരം സ്വാഗതം ചെയ്തു. അനന്തരം എല്ലാവരുംകൂടി നാടകാഭിനയത്തിനുവേണ്ട ഒരുക്കങ്ങൾ കൂട്ടുവാനാരംഭിച്ചു.

തീസ്യസ് റിപ്പോളിറ്റർ ലിസാൻഡർ റെർമിയ, ഡെമിറിയസ് റെർമിയ എന്നിവരുടെ വിവാഹം ആലംബരപൂർവ്വം ആഘോഷിച്ചു. വിവാഹ ദിവസം രാത്രിയിൽ തീസ്യസിനെ അനന്ദിപ്പിക്കുന്നതിനായി പലവിനോദങ്ങളും സജ്ജീകരിച്ചിരുന്നു എങ്കിലും ബോട്ടം തുടങ്ങിയവരുടെ നാടകാഭിനയം കാണുന്നതിലാണ് പ്രഭു അധികം അഭിരുചി പ്രകടിപ്പിച്ചത്. നാടകം കാണുന്നതിനു പ്രഭുവും പതിയും മറ്റു ദമ്പതിമാരും സന്നിഹിതരായിരുന്നു. പിരമസ്സിന്റേയും തിസ്ബിയുടേയും പ്രേമകഥയായിരുന്നു അവിടെ അഭിനയിച്ചത്. വിഡ്ഢികളായ അനന്ദന്മാർ ഓരോ വേഷം കെട്ടിക്കാട്ടിക്കൂട്ടിയനേരം വോക്കു

കർവണ്ണനാതിതങ്ങളായിരുന്നു. ഔദാര്യത്തിരേകം നിമിത്തം തീസ്യസ്തു ഈ വികൃതാഭിനയം കണ്ടു് അനന്ദിക്കുകയും നടന്മാരെ അഭിനന്ദിക്കുകയും ചെയ്തു.

“ഈടാൻവായു മനുരാഗനദിക്കു വിഷ്ണു
കൂടാത്തൊഴുക്കുവദിക്കുകയില്ലദൈവം”

എന്ന അപ്കവചനത്തെ സവിശേഷം സാധൂകരിക്കുന്ന ഈ മോഹനസംഭവങ്ങൾ ഇപ്രകാരം മംഗളമായി പദ്യവസാനിച്ചു.

ശുഭം .

